

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Desembre 2025

núm. 837

PIA&GO a Moià

Mobilització per la manca de pediatres

Aprovat el Pla de Mobilitat Urbana de Moià

Finestra Oberta: Marcel·lí Antúnez, al MNAC

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

GRAU ■
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Immobiliaris
de confiança a
Barcelona.

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl. 3^a
08006, Barcelona
932 377 838

Patrimonis
Comunitats de propietaris
Immobiliaria
compra, venda i lloguer
Assegurances

EDITORIAL

Economia, natura i convivència: un equilibri possible?

Dos articles, a l'interior de la revista, responen i ofereixen valoracions i visions contraposades a sengles de publicats en el número anterior de LA TOSCA per membres del consell de redacció. I ambdós ho fan amb un registre constructiu, que convida a reflexionar. Aquest fet, que hauria de ser habitual —el de contrastar punts de vista—, és cada vegada més escadusser, potser perquè les opinions divergents es canalitzen mitjançant les xarxes socials, però hi pot influir, sobretot, la tendència a actuar cadascú amb les seves creences i interessos com a bombolles separades, escoltant i llegint només allò que ens les reforça, amb nuclis aïllats i sense interactuar uns i altres. La vida en societat és transacció, pacte i convivència entre persones amb prioritats diferents i pensaments oposats, cosa que en un poble hauria de ser més fàcil d'assolir, pel contacte més proper. La construcció de la vida en comunitat és un repte bàsic que, com els drets i la democràcia, s'ha de treballar i defensar cada dia.

En un d'aquests articles es fa referència al creixement econòmic i a la seva relació amb el benestar, argumentant la necessitat imperiosa de decreixer, en determinats àmbits. Hi ha altres contribucions a l'interior de la revista, en aquest sentit, com les consideracions de Miquel Fortuny, que en aquesta ocasió

glossa un pensador que alertava que és precisament la visió de la natura com una realitat adaptable als interessos dels humans el que ha provocat, entre altres, el canvi climàtic i el Covid-19. I encara, des d'una proposta artística, s'avança que el moianès Marcel·lí Antúnez serà present al Museu Nacional d'Art de Catalunya aquest Nadal. L'artista, que l'any 2023 va produir a Castellterçol el projecte Verapau Bolet, defensa que la manera com tractem la natura és essencial: amb «Natura Centrum Est» parla de la urgència de revertir la doctrina civilitzadora que ha desplaçat la natura del seu centre i convida a escoltar allò que és viu com a subjectes actius d'un relat compartit.

La revista dona compte d'altres projectes solidaris, com el PIA@GO, que il·lustra la portada, organitzat per l'Escola Pia, que va omplir el pati i la població de visitants. I de projectes reivindicatius, com la mobilització de pares per garantir un servei de pediatria permanent a la comarca, un element bàsic per al benestar social. I d'altres de culturals, com la celebració del cinquantè aniversari de la recuperació del ball de bastons o la presentació de «L'últim cant de la Sibila. Lux in tenebris», un espectacle immersiu que projectarà encara més la capacitat creadora d'Ex Abrupto.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	3
Mobilització per la manca de pediatres ... <i>E. Altarriba</i>	3
Moià aprova el nou Pla de Mobilitat. <i>J. Font</i>	6
L'Ajuntament de Moià, obligat ... <i>CUP – Capgirem Moià</i>	8
Cartes a la Redacció	10
Creixement i/o felicitat. <i>El Fanal</i>	10
Altres mirades sobre el comiat dels difunts. <i>F. Oller-Ubasart</i>	12
Actes i esdeveniments	16
Festa solidària PIA&GO a l'Escola Pia de Moià. <i>Esc. Pia</i>	16
50è aniversari de la recuperació del ball de bastons. <i>E. Roca</i>	19
Apunts de cultura. <i>E. Altarriba</i>	20
Les entitats informen	24
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	24
<i>La Queixa</i>	25
Una gran tardor musical. <i>Joventuts Musicals</i>	26
Sardanes a Moià, celebrem el 25è Aplec. <i>Agrup. Sard.</i>	28
Ràdio Moià estrena nova temporada	30
10es Jornades de la Xarxa Estatal ... <i>Museu de Moià</i>	31
Notícies del Cercle. <i>Cercle Artístic del Moianès</i>	34
Construint futur amb creativitat i inclusió. <i>Els Avets</i>	36
Moianès	37
Salut, esport i gastronomia. <i>Consell Comarcal</i>	37
La història recent de l'Estany en imatges. <i>D. Prat</i>	39
Finestra Oberta	40
Marcel·lí Antúnez. Quatre peces de «Pòsters pagesos»	40
Natura i societat	42
Bruno Latour, A. Turmeda, biodiversitat ... <i>M. Fortuny</i>	42
Miscel·lània / Lletres	43
Dalt Campanar 365, agraïment. <i>Plade</i>	43
Tieta. <i>M. I. Navarro</i>	43
Versos diversos... Moià ha canviat. <i>B. Fonts</i>	44
Publicacions	45
Les exploradores de Mart, un llibre d'Anna Bach. <i>M. Baqués</i>	45
Llibres, revistes, diaris	46
Moviment demogràfic / Necrològiques	47
Dades meteorològiques	50

PIA&GO (Fot. Escola Pia)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Àlícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix

Administració: Eduard Gómez

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià

DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita:

Amb el suport de:

LA TOSCA és membre de:

ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

 Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

 Ajuntament
de Moià

 ACPC
Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

Mobilització per la manca de pediatres al Moianès

Eduard Altarriba

Viure a Moià o al Moianès té indubtables avantatges i algunes mancances, com és el cas de l'accés a determinats aspectes de l'assistència mèdica, una vulnerabilitat que no és en cap cas privatiu de la nostra comarca, sinó una deficiència estructural del sistema de salut de Catalunya, que, com recorden de forma recurrent les notícies, pateix una manca de professionals sanitaris, sobretot en entorns rurals o amb fortes càrregues estacionals. Aquesta conjuntura es va posar de manifest quan, el passat mes d'octubre, l'única pediatra que des del CAP de Moià donava servei també a Castellterçol, l'Estany, Castellcir, Sant Quirze Safaja i Granera, va demanar un trasllat a un altre centre deixant rere seu una vacant que, ara per ara, continua sense cobrir.

Per això un grup de famílies del Moianès afectades per aquest buit assistencial van decidir mobilitzar-se al voltant del col·lectiu **El Moianès sense pediatre**, que

ha impulsat un manifest, pancartes, una recollida de signatures que supera el mig miler d'adhesions i que va protagonitzar una manifestació el dia 21 d'octubre que acabà davant l'edifici del CAP. Núria Bach, una de les integrants del col·lectiu, explica que el moviment va començar a partir del grup de postpart i s'hi van anar unint altres famílies afectades. Si bé la marxa de la pediatria va ser un punt d'inflexió, des de feia temps s'arrossegava un xup-xup a la comarca relacionat amb aquest tema, degut a les discontinuïtats en el servei a causa de vacances, rotació de professionals o baixes no cobertes.

Des de l'Institut Català de la Salut s'assegura que l'assistència pediàtrica a la comarca està garantida gràcies als metges de família, el suport de l'equip d'infermeria pediàtrica i, ara per ara, amb fins a tres pediatres diferents que fan tornos per donar assistència a la comarca. Però durant aquesta situació provisional (millorada en part per les mobilitzacions i

La manifestació del 21 d'octubre (Fot. El Moianès sense pediatre)

el ressò mediàtic obtingut) moltes visites pediàtriques s'han de derivar a l'Hospital de Sant Joan de Déu, amb tot el trasbals de logística familiar que comporta, deixant a part que no totes les famílies tenen mitjans per a desplaçar-se fins a Manresa. Això o anar a la medicina privada, quelcom que tampoc no es poden permetre totes les llars.

Segons les darreres informacions, sembla que de cara al gener la plaça ja estarà coberta de manera definitiva. Segui com sigui, remarca la Núria, com a col·

lectiu resten a l'expectativa del que pugui passar, ja que la seva mobilització, en certa manera, va més enllà d'aquest cas i guarda relació amb un progressiu deteriorament dels serveis d'atenció sanitària públics, que, en paraules de Núria Bach, «anem perdent a poc a poc», sobretot en les zones rurals i, remarca, «les víctimes som les famílies usuàries però també els professionals, que van absolutament saturats, i és feina de tots revertir la situació i garantir una sanitat pública digna per a tothom».

Moià aprova el nou Pla de Mobilitat

Josep Font

En el ple municipal celebrat el 19 de novembre va aprovar-se el nou Pla de Mobilitat de Moià, amb els vots favorables dels grups AraMoià, Junts i PSC, i l'abstenció de Capgirem Moià per diferències sobre com s'havia dut a terme el procés participatiu per a l'elaboració del pla. Amb l'aprovació inicial, l'ajuntament obre un període d'exposició pública del pla de 45 dies, a fi de recollir noves aportacions i aprofundir també en la participació ciutadana.

Segons la Llei de Mobilitat de l'any 2003, les capitals de comarca han de tenir un pla de mobilitat: el primer va aprovar-se a Moià l'any 2019 i, com que la legislació preveu que els plans s'han d'actualitzar cada sis anys, el nou pla aprovat dona resposta a un nou cicle de sis anys. El repte principal de la mobilitat és reduir el pes dels cotxes en la mobilitat de persones i mercaderies.

L'any 2023, a més, l'ajuntament va executar la primera fase del Pla de Centre, que va restringir-ne l'accés motoritzat, suprimí places d'aparcament i introduí canvis en els sentits de circulació dels carrers. L'any següent, va aprovar-se l'increment de seguretat a la carretera

de Manresa i la millora de l'avinguda de la Vila. Xavier Bach, regidor de Mobilitat, explica que el projecte està redactat i el pressupost reservat, i que la licitació de les obres es realitzarà molt aviat.

El nou Pla de Mobilitat preveu la millora de la carretera de Vic, del semàfor a la rotonda d'accés al polígon industrial del Prat, amb nous serveis, com una parada d'autobús i nous passos de vianants. També es preveu una parada de bus per a accedir al Pla Romaní. A la carretera de Manresa, es proposa la millora del tram de la plaça del Moianès al parc dels bombers.

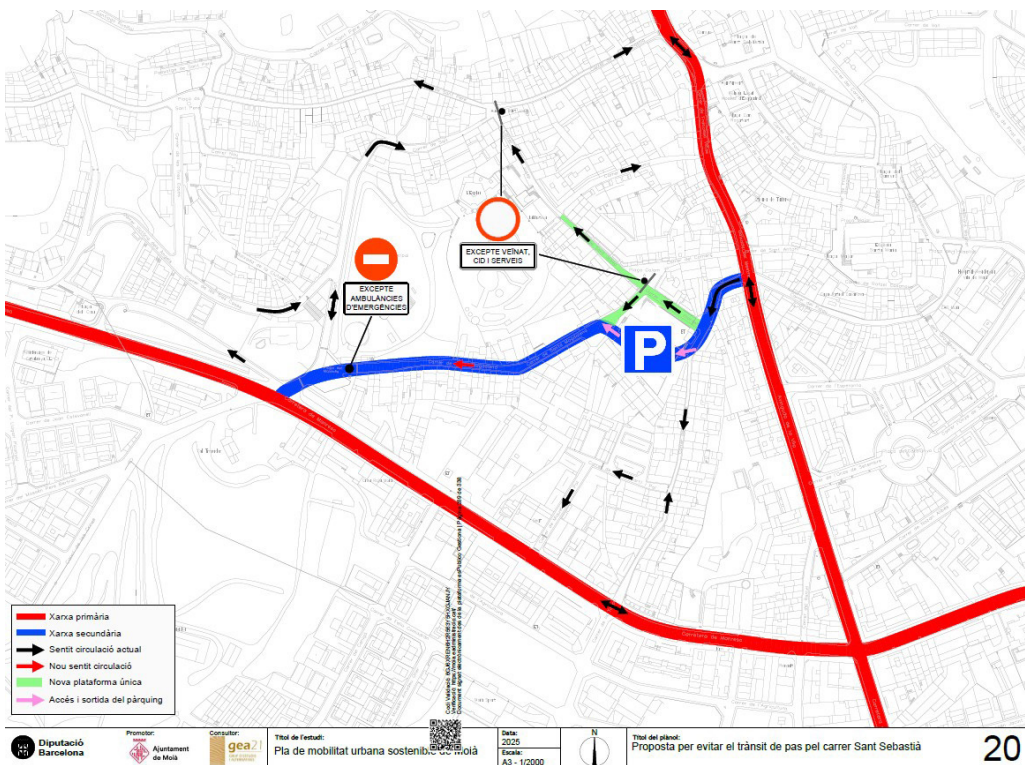
Pel que fa al centre del poble, es vol intervenir en dues places, principalment: a la de Sant Sebastià, amb l'eliminació de la calçada i la creació d'un espai únic de plaça, unint la casa de la vila amb la resta de façanes, i amb la retirada de places d'aparcament; i a la plaça del Moianès, unint l'espai verd existent fins a l'accés al parc, i mercès al fet que el carrer de Santa Magdalena serà de sentit únic de circulació, de sortida del centre. Es vol evitar també el trànsit de pas pel carrer de Sant Sebastià, amb el *bypass* actual

amb el qual els cotxes eviten el centre pujant pel carrer del Salt. La circulació es restringirà al veïnat, a les operacions de càrrega i descàrrega i als serveis. També es preveu la creació d'una zona de plataforma única entorn de la plaça del Colom, en uns petits trams dels carrers de Jacint Vilardell, Santa Magdalena i Sant Josep. El pla proposa també de reduir la velocitat màxima de trànsit de cotxes en el tram de Sant Josep, Sant Sebastià i Sant Pere a deu quilòmetres/hora.

La supressió de 20 places de pàrquing a l'avinguda de la Vila, les del carrer del Palau i de la plaça de Sant Sebastià es compensaran per les places disponibles al pàrquing del CAP, per la creació d'una nova zona d'aparcament al sector de Cal Comadran i, si fes falta a llarg termini, amb l'habilitació de la tercera planta del pàrquing del CAP.

El document proposa també un calendari orientatiu, amb projectes realitzadors en una primera fase de tres anys, com el de la plaça del Moianès i la restricció de trànsit al carrer de Sant Sebastià, i altres a més llarg termini, com la millora de la carretera de Vic o la reforma de la plaça de Sant Sebastià.

El pla és fruit també d'un taller que van dur a terme els alumnes de primer de batxillerat de l'Institut Moianès, així com dels resultats d'un procés participatiu amb un centenar de persones, que tingué en compte, entre altres, l'opinió d'un grup de dones de Mali, de cuidadores d'infants amb TEA, de la residència Els Avets i L'Olivera i de l'Hospital-Residència Vila de Moià. El document servirà també de guia per als projectes arquitectònics i urbanístics que es vagin desenvolupant els pròxims anys a la vila.

L'Ajuntament de Moià, obligat a entregar informació de la consulta

CUP – Capgirem Moià

La Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública (GAIP) ha ordenat a l'Ajuntament de Moià que entregui tota la informació demanada referent a la consulta sobre la planta de biogàs i l'ampliació de l'escorxador a la CUP – Capgirem Moià, alertant que no fer-ho és una vulneració greu dels drets democràtics.

El govern municipal ha bloquejat deliberadament l'accés a documents imprescindibles per a exercir la funció de fiscalització de la CUP. Això fa que la ciutadania no disposi d'informació veraç en un moment transcendental previ a la consulta imminent sobre la planta de biogàs i l'escorxador. Aquesta opacitat no és sols irregular, és democràticament intolerable. En plena preparació d'una consulta ciutadana, l'ajuntament està retenint informes tècnics, dictàmens urbanístics i resolucions judicials que condicionen directament la decisió que la població haurà de prendre.

La Resolució 1385/2025 de la GAIP dona la raó a la CUP reafirmant que tota la informació demanada és pública i accessible; recordant que, com a càrrecs electes, tenim un dret reforçat d'accés segons l'article 164 del TRLMRLC i l'article 23 de la Constitució. També assenyala la manca de col·laboració injustificada de l'ajuntament i ordena entregar tota la documentació en un termini màxim de quatre dies hàbils. Aquesta resolució va ser emesa el 18 de setembre d'enguany.

L'ajuntament encara no ha complert la resolució

A hores d'ara, malgrat l'ordre explícit de la GAIP, la CUP encara no ha rebut tota aquesta informació. Aquest fet agreuja encara més la situació, ja que no solament s'ha vulnerat el nostre dret com a regidores, sinó que ara també s'està incomplint una resolució d'un òrgan independent de garantia de transparència.

L'equip de govern que encapçala l'Ajuntament de Moià està retenint els informes tècnics del 2018 i el dictamen del 2019 sobre les irregularitats urbanístiques del polígon del Prat, així com el certificat de compatibilitat urbanística vinculat a l'autorització ambiental de l'Escorxador Comarcal (2012–2013). Finalment, tampoc no ha fet públiques les notificacions judicials del 2019 i la resolució del 2022 sobre el tancament de l'escorxador i les obligacions de legalització del polígon.

No és acceptable que, precisament ara, quan la ciutadania serà cridada a decidir sobre el futur del polígon i de l'escorxador, se'ns amagui informació clau que desmenteix les afirmacions públiques de l'alcalde. La GAIP ha estat ben clara: aquesta informació existeix, és pública i se'ns ha de donar. Si l'ajuntament continua incomplint aquesta resolució, pot incorré en una infracció molt greu, segons la Llei de Transparència.

25N, Dia Internacional per a l'Eliminació de les Violències vers les Dones

La Diputació de Barcelona i els ajuntaments de la demarcació treballem contra la pressió estètica, una forma més de violència masclista que afecta les dones al llarg de la seva vida. Contra les violències masclistes, no jutgem els cossos.

www.diba.cat/25n

**Diputació
Barcelona**

CARTES A LA REDACCIÓ

Creixement i/o felicitat

El Fanal – Col·lectiu Cultural i Ecologista del Moianès

Ja és ben curiós que hàgim d'intentar refutar les tesis d'una portada, editorial i article titulats «El Moianès decreix» quan nosaltres fem del decreixement el nostre objectiu principal. Però la paradoxa és comprensible, perquè els qui necessiten que l'economia creixi sense parar i els qui defensem el decreixement econòmic com a única possibilitat real perquè el món no s'ensoressi parlem idiomes diferents.

Entre els qui defensem el creixement sense límits, els bancs sempre hi són a primera fila, i un d'ells, el BBVA, posa en relleu —segons recull LA TOSCA— que en els últims tres anys «l'economia del Moianès s'ha encongit en un 6,7%». L'informe d'on es treu aquesta dada assenyala el sector industrial alimentari com a factor per a explicar la davallada, perquè algunes empreses del ram han hagut de marxar de la comarca. I tot això ho demostren tres sigles, el VAB, és a dir, el Valor Afegit Brut, que es calcula a partir del valor final dels productes, però restant-ne els costos dels «consums intermedis» (matèries primeres i altres subministraments o serveis). O sigui, en llenguatge pla, el benefici empresarial, que, segons sembla, s'ha reduït.

Tothom necessita portar el pa a taula, això és una obvietat, però tenir el ronyó cobert no és l'única causa del nostre benestar, ni de bon tros. Per això, quan les Nacions Unides, en el 2012, van instituir l'Informe Mundial de la Felicitat es van fixar uns índexs que permetien d'acostar-se a l'objectiu al qual tots —siguem de poble o de ciutat, homes o dones, joves o vells, blancs o negres— aspirem: viure en plenitud. I les condicions per a comprovar-ho científicament es van condensar en sis aspectes que afecten la condició humana de manera decisiva.

Entre aquests indicadors hi ha, com és comprensible, el PIB per càpita (el nivell de riquesa d'un país), però els altres cinc són ben diferents. Perquè per a acostar-nos a la felicitat també cal una esperança de vida raonable, disposar de suport social (comptar amb una bona xarxa de relacions, sobretot quan van mal dades), la llibertat (poder decidir sobre la pròpia vida), la generositat (la disposició a ajudar els altres) i un últim factor més inquietant: la percepció de corrupció, és a dir, el nivell de confiança que es té en les institucions i en el govern.

Quin món volem, tant si és el gran o un de petit com el nostre? En què cal créixer i en què cal recular? És sensat fer créixer el percentatge del PIB dedicat a armament? ¿És bona idea que els serveis públics decreixin, com pot il·lustrar-ho el cas de l'absència de metges pediatres a la nostra comarca?

Ni es pot créixer sense límits ni poden decreixer els serveis bàsics, com els transports, la sanitat o l'educació. Si, com diu LA TOSCA en referència a l'informe del banc, algunes empreses poderoses del sector alimentari han hagut de sortir del Moianès perquè aquí el sòl industrial és petit, car i no gaudeix de «plena seguretat jurídica de la seva situació urbanística», ¿què hem de fer? ¿Lamentar-nos-en i prou, o veure-ho com una oportunitat d'imaginar formes noves de guanyar-se la vida?

Créixer sense parar, a part de ser una bogeria, és com una droga: com més es fa servir, més se'n necessita. S'assembla molt, massa, a una competició insensata, sense cap aturador, i l'estimada pot ser definitiva. Continuar amb aquest model és, senzillament, suïcida, tant per a nosaltres com per als eterns oblidats, tota la

fauna i flora que ens acompanya, que fan el que poden per esmorteir les nostres patacades. No tan sols perquè nosaltres rebrem —com ja rebem— l'impacte de la desaparició, progressivament accelerada, de la biodiversitat, sinó perquè és urgent entendre algunes coses i actuar en conseqüència. Com el fet que per a mantenir la vida al nostre planeta cal equilibri, i els humans ho hem desballestat gairebé tot.

El fet que algunes grans empreses hagin marxat del Moianès i, en conseqüència, s'hagi reduït el nostre VAB (i hagi augmentat el de les comarques veïnes) té poc a veure amb el benestar general, que ja s'ha vist que també es mesura amb altres ingredients vitals. N'hem dit uns quants, i més que n'hi deu haver, però això no ens fa perdre de vista que hi ha qui, de resultes de les deslocalitzacions industrials, s'ha quedat sense feina, i això sempre és de doldre. Tanmateix, dit sigui de passada, tot i que el Moianès té 1.000 habitants més respecte del 2019, l'índex d'atur de la nostra comarca és dels més baixos de la província de Barcelona, liderant el descens a la demarcació aquest darrer mes d'octubre.

En definitiva: un cop més, ens trobem davant el clàssic dilema entre viure per treballar o treballar per viure. Això és

el que està en joc. Però se'ns fa gairebé impossible imaginar de quina manera les dues opcions podrien dialogar, o sigui, compartir el mateix llenguatge. Són molts anys de creure les mateixes idees («si no creixem, malament rai») el que fa tan difícil parlar sobre les coses que podríem fer tots plegats sense abusar de la natura, sense abusar de la mà d'obra, sense abusar de res.

Però volem pensar que, en el fons, tothom sap que l'equilibri i l'harmonia són la forma correcta d'anar pel món. I que la

famosa felicitat que tots busquem es basa en la senzillesa i no pas en la insaciabilitat.

Com diu la saviesa popular en parlar dels excessos, «totes les masses piquen». Si no ens n'adonem ben aviat, tots plegats acabarem fent, a causa de la nostra cobdícia, una fi tan trista com pocasolta.

Altres mirades sobre el comiat dels difunts

Famílies Oller i Ubasart

1. L'origen de l'article

En Ramon Oller Campmany, fill de Moià, va morir el febrer del 2023. El maig del mateix any es va publicar a LA TOSCA l'article «Sobre el comiat als difunts», de Josep Ruaix i Vinyet.

En Ramon Ubasart Pedrals, fill de Moià, va morir el setembre del 2025. Un mes després, el mateix autor escriu «Sobre el comiat als difunts, encara», presentat com a complement de l'article anterior i «com a noves reflexions sobre un tema de plena actualitat», ens diu Mn. Ruaix.

Llegides atentament les reflexions exposades i atesa la proximitat entre les dates d'aparició de cada text amb la data de la celebració del funeral dels finats, les dues famílies volen fer públic llur punt de vista respecte als actes de comiat dels difunts.

2. L'església parroquial

En l'àmbit cristià, una església parroquial actua com a centre religiós d'una parròquia. Arreu del món —i especialment en les zones rurals— té un paper rellevant en les activitats comunitàries i es permet que les seves instal·lacions s'utilitzin també per a esdeveniments no religiosos.

A l'església de Santa Maria de Moià, des de fa molts anys, s'han dut a terme actes culturals no religiosos. Recordem-ne uns quants: les celebracions de la Festa de l'Arbre Fruïter, els concerts del Festival Viñas, el concert d'estiu de l'Orquestra de Collsuspina, la commemoració dels cinquanta anys de la recuperació del Ball dels Garrofins («una interpretació conjunta amb uns 120 balladors en una lluïda posada en escena que ha aixecat crits i aplaudiments dels nombrosos espectadors aplegats a l'església», *Regió7*, gener del 2024) i més recentment l'espec-

tacle inaugural de l'edició de l'Ex Abrupto 2025.

Per a la majoria dels moianesos i els seus descendents, tant si provenen d'una cultura de tradició catòlica com si són persones de fe, l'església parroquial del seu poble és sinònim de pertinença, recolliment i identitat. És un lloc de retrobament dels orígens que no es volen oblidar.

3. El format de les exèquies

De manera breu i general, els familiars del difunt, en senyal de respecte i si així ho desitgen, opten per celebrar unes exèquies d'acord amb les creences religioses o ideològiques del difunt que es vol recordar i honorar. També hi ha qui delega la configuració de la cerimònia a altres persones. Així, podem distingir:

a) *Exèquies religioses*, fidels al credo i a la litúrgia escolllits.

b) *Exèquies laiques*, lliures d'elements religiosos, en consonància amb la ideologia professada pel finat.

c) *Exèquies mixtes o híbrides*, resultat de la intersecció entre el substrat cultural i els principis morals del difunt i dels organitzadors de l'acte.

En moments d'aflicció i inquietud, les manifestacions espontànies d'afecte, dolor o angoixa —com el silenci, els aplaudiments, els plors— són part de l'expressió natural de les emocions dels assistents. Aquestes reaccions mereixen, com a mínim, la comprensió de tothom.

En el cas de repartir recordatoris als presents, és coherent que aquests siguin adequats i en sintonia amb la cerimònia escollida.

4. La música

La música que acompanya una cerimònia va lligada a l'esperit de l'acte,

n'evoca la finalitat i expressa allò que sovint no es pot dir amb paraules. En l'intent de complaure per darrera vegada l'ésser estimat que s'honora i acomiada, cal respectar el dret d'escollir les peces musicals que sonaran durant les exèquies. No hi ha ningú que conegui més profundament els gustos del finat que les persones que l'estimen.

5. L'autorització de la parròquia i la contribució econòmica per part dels promotors de l'acte

Seria incívic considerar que es pot utilitzar un espai sense el consentiment previ dels responsables directes, o bé camuflar-ne el propòsit abans d'obtenir el permís. Igualment, seria insolidari no contribuir a les necessitats econòmiques del recinte segons les possibilitats de cadascú.

Les famílies Ubasart i Oller van complir els dos preceptes cívics al peu de la lletra.

6. Epíleg

Des d'aquesta tribuna, manifestem el respecte més gran pel prevere, escriptor i lingüista excel·lent Josep Ruaix, així com el reconeixement a la seva obra i la vàlua de les seves reflexions.

Això no obstant, recordem que és lògic i legítim que hi hagi diferències ideològiques i de criteri entre persones. El que

no és constructiu és aferrar-se a una postura única. Els ciutadans han de tenir la llibertat d'expressar-se i contrastar parers. Les pàgines de LA TOSCA són un bon altaveu per a fer-ho.

Volem expressar el nostre més sincer agraïment a tots aquells que han estat presents en el funeral, que han col·laborat amb la família en la redacció de les pregàries i que han mostrat comprensió en tot moment. Un cop més, ens han acompanyat en la tristesa i el trasbals.

Un últim apunt: dir adeu a un ésser estimat és molt dolorós, desolador. Trobar el consol i la pau per la pèrdua vol un esforç extraordinari.

* * *

Nota de la Redacció – Com que dispo de molt poc espai, em limito a transcriure el missatge rebut del bisbe de Vic amb data 3-11-2025: «Mn. Josep Ruaix: He llegit el vostre article de *La Tosca* sobre el comiat dels difunts. Estic plenament d'acord amb el que dieu. Remarqueu la importància de la celebració cristiana, amb tots els seus elements propis, i ofereixi una solució quan no hi ha acord entre els familiars: celebració laica i oferiment d'una missa en sufragi del difunt un altre dia. El to és clar i de respecte a tothom. Atentament, † Romà.» *J. Ruaix.*

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Contingut ofert per la Diputació de Barcelona

Tona encén el seu futur verd

El programa Renovables 2030 de la Diputació de Barcelona accelera una transició ecològica justa als municipis de la província

«Quan l'ajuntament s'hi implica, la ciutadania també. Entre tots, fem possible un model energètic més segur, eficient i de proximitat», afirma la Berta Auferil, veïna de Tona, al peu d'un dels flamants fanals nous que el municipi acaba d'inaugurar. Amb una inversió inicial d'1,5 milions d'euros, finançada al 90% per la Diputació de Barcelona, Tona ha substituït prop de 2.600 punts de llum de vapor de sodi

per tecnologia LED. El resultat és una reducció del 62% en el consum energètic, amb un estalvi anual de 344.000 kWh i 165 tones menys d'emissions de CO₂. En termes econòmics, això representa uns 60.000 euros d'estalvi cada any per a les arques municipals.

La Berta en destaca l'impacte visible: «Potser no tots veiem l'estalvi econòmic, però sí que notem la diferència: la llum LED és més agradable i transmet sensació de seguretat. Però, sobretot, és un símbol de que el poble aposta per un model energètic nou i més net».

Tona va ser el primer municipi de la província de Barcelona a obtenir els ajuts del programa Renovables 2030 de la Diputació de Barcelona, l'any 2022, i des d'aleshores no ha parat: el municipi osonenc lidera la transició energètica a la província amb més de 3 milions d'euros d'inversió en eficiència i energies renovables.

En total, les dues convocatòries de Renovables 2030 han invertit 159,9 milions d'euros per finançar 748 instal·lacions de renovables. 190 dels 311 municipis de la província de Barcelona se n'han beneficiat. El detall de cada projecte, així com la informació agrupada per municipi, comarca i tipologia es pot consultar al portal <https://gisportal.diba.cat/sitac/R2030/>.

Aquesta acció de la Diputació de Barcelona respon als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) proclamats per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 25 de setembre de 2015 i formen part de l'Agenda global 2030.

MUNICIPI A MUNICIPI, ENCENEM LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

«El nou enllumenat LED és un símbol visible de l'aposta de l'ajuntament per la transició energètica.»

Berta Auferil - Veïna de Tona

Projecte: Enllumenat LED

El programa **Renovables 2030** de la **Diputació de Barcelona** accelera una **transició ecològica justa** als municipis de la província.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Festa solidària PIA&GO a l'Escola Pia de Moià

Escola Pia de Moià

Samarreta del PIA&GO (fot. Escola Pia)

Diumenge 9 de novembre del 2025. Una data que quedarà per sempre guardada en la memòria de tots aquells que vam participar, omplint el recinte exterior de la nostra escola, en l'acte central de la campanya solidària PIA&GO. Una campanya que l'Escola Pia de Catalunya, sota el lema «Fem que l'educació no s'aturi!», impulsa des de fa nou anys per recaptar fons que permetin donar oportunitats educatives fora de l'horari escolar a tothom. Perquè, malauradament, 1 de cada 5 infants i joves a Catalunya no pot participar en activitats extraescolars i de lleure a causa de la situació econòmica desfavorable que travessen les seves famílies.

Aquesta gran festa va atreure prop de 700 persones vingudes d'arreu del país. La majoria d'elles, de famílies vinculades a l'Escola Pia, però també d'altres atretes per la causa solidària que hi ha al darrere de la convocatòria. La jornada, doncs, va ser tot un èxit de participació.

La festa de la PIA&GO a l'Escola Pia de Moià va obrir les portes a les nou del matí amb la companyia d'una boira in-

quietant. Un element, d'altra banda, ben propi del nostre territori a aquestes alçades de l'any. Potser preveient aquesta circumstància, l'animador de la jornada —el popular *showman* Pep Callau— va presentar-se al pati de l'escola enfundat en un elegant i llampant vestit de color taronja, visible des de qualsevol punt del recinte.

Amb el micròfon a la mà, Callau va començar a escalfar l'ambient i a dibuixar els primers somriures amb els seus enginyosos acudits i amb les improvisades interaccions amb els visitants més matiners. Hores abans, un gran grup de voluntaris havien acabat d'enllestir els darrers detalls d'un muntatge iniciat dissabte que incloïa les carpes que acollirien la fira de productes locals i els tallers infantils, una gran zona de pícnic, la botiga solidària, el bar de la PIA&GO... Molts d'aquests voluntaris són pares i mares d'alumnes de l'escola que van voler posar el seu granet de sorra perquè tothom que hi vingués se sentís com a casa.

També van matinar els Geganters de Moià. Amb el seu inimitable so de gralles van encarregar-se d'ambientar i donar escalf a un dels punts d'interès de la diada: la sortida de les curses populars de 5 i 10 quilòmetres. Del seu disseny se n'havia encarregat l'Escola de Trail del Moianès, experts coneixedors de la zona. Alguns dels participants, els més agosarats i més ben preparats físicament, van fer les curses corrent. La resta va gaudir-ne prenent-s'ho amb una mica més de calma —caminant, vaja— i a canvi d'això van tenir més temps per a gaudir del meravellós entorn natural que ofereix la zona boscosa que envolta el nostre municipi.

A la tornada de les curses, a uns i altres els van anar rebent els aplaudiments

Aspecte del pati de l'escola el dia de la festa. Actuació del grup Miops (fot. Escola Pia)

dels qui s'havien quedat al recinte aprofitant que a l'entrada hi havia instal·lada una fira de productes locals, en la qual eren presents diverses empreses de la zona, així com l'oferta de tallers infantils i jocs gegants disposada a banda i banda del pati. Entre aquests entreteniments per als més menuts hi havia propostes del patrocinador principal, Aramark; de la fundació social de l'Escola Pia, Camins; i una impulsada per les Coves del Toll: un altament demanat taller de pintacares... prehistòric!

De mica en mica semblava que s'obria el dia i, un cop tots els corredors van ser de nou al pati de l'escola, començà un altre dels plats forts de la festa. A l'escenari disposat per l'organització hi pujaven cap al migdia els integrants de la banda del Moianès Miops, que amb les seves animades versions i una posada en escena molt propera van fer ballar el públic sense distinció d'edat. Amb el sol despuntant ja —per fi— en un cel serè ben visible, la zona de pícnic s'abarrota de gent disposada a donar compte de les botifarres i hamburgueses (fetes amb carn de vaca del Moianès) que no paraven de desfilar des de la cuina.

A l'escenari, els festejats Miops deixaven pas als parlaments institucionals i al sempre esperat sorteig, amb premis aportats per les empreses col·laboradores. En representació municipal va pujar a l'escenari l'alcalde, Dionís Guiteras, que donà la benvinguda a totes les famílies vingudes d'arreu de Catalunya per participar en una causa solidària com la PIA&GO. «Ens fa molt feliços —va dir— que gent de tot el país vingueu a Moià i el Moianès, que com sabeu som una comarca jove però amb milers i milers d'anys d'història.» Guiteras va expressar el compromís del consistori de donar continuïtat durant molts anys més al vincle que l'ajuntament de Moià i l'Escola Pia mantenen des de la fundació de l'escola l'any 1683. Moià va ser, de fet,

la primera escola que la institució fundà a Catalunya. Actualment en té una vintena, amb prop de 20.000 alumnes a les seves aules.

També en clau de futur es va expressar el màxim representant de l'Escola Pia de Catalunya, Jordi Vilà Font, que centrà el seu agraïment en els assistents més joves, ja que «són els que han de garantir el futur dels centres escolars». Anna Roca, en representació de l'AFA, va incidir en l'aspecte organitzatiu: «Som una escola petita però molt potent i avui aquí ho hem demostrat.» El director de l'Escola Pia de Moià, Xevi Salvador, va agrair la presència a tots els assistents i destacà que un exemple de solidaritat com el viscut a l'escola per la causa de la PIA&GO «fa que valguin la pena tots els esforços que tant els mestres com les famílies han realitzat durant els darrers mesos». També va tenir paraules d'agraïment per al consistori per haver facilitat la logística de l'acte i ressaltà la feina feta «pel grup de voluntaris i voluntàries que han fet possible el muntatge de l'esdeveniment». La regidora d'Educació de l'Ajuntament de Moià, Eva Roger, no va pujar a l'escenari però fou present en la trobada durant el matí visitant les activitats disposades al pati de l'escola.

La festa celebrada el diumenge 9 a Moià és tan sols la punta de llança d'una gran iniciativa solidària que engloba altres canals de col·laboració, com ara les activitats organitzades a la resta de centres d'Escola Pia de Catalunya, la campanya de donacions (activa fins al 14 de desembre) i la venda de marxandatge amb el segell PIA&GO a la botiga solidària, que inclou paravents, samarretes i dessuadores. Aquestes dues propostes es poden trobar al web piaandgo.escolapia.cat. A manca del recompte oficial, que incorporarà les donacions que es facin fins al 14 de desembre, la PIA&GO ha recaptat fins al moment de redactar aquesta crònica més de 48.000 euros.

50è aniversari de la recuperació del ball de bastons

Elisa Roca

Va ser l'Artur Castany, l'any 1975, qui va posar novament en relleu els balls tradicionals de Moià. Ja ho havia fet un cop, l'any 1956, recuperant les danses i recuperant, també, el ball de bastons. Va arranjar la música, redissenyà el vestuari i muntà el Ball de Moià seguint la tradició bastonera més antiga. No obstant això, després d'uns quants anys d'auge, els balls de Moià tornen a caure en el desànim fins que en 1975 i tibant de balladors de les colles sardanistes del moment —Llaç d'Amistat i Esperit Moianès— torna a fer-los renéixer. Així, doncs, els bastoners surten en dies assenyalats i s'atreveixen, en algunes ocasions, a fer petites torres humanes per aconseguir

unes ballades més vistoses. En els anys següents van afegint balls a les seves actuacions fins al dia d'avui, en què els bastoners tenen un variat i complet repertori de peces.

I va ser el diumenge dia 9 de novembre, al pati de Can Carner, que es van commemorar aquests cinquanta anys de la seva recuperació. Una festa que comptà amb els parlaments de Bernat García de Mendoza, responsable de la colla bastonera des de fa molts anys, d'Ester Vilajuana, antiga balladora i persona que durant anys ha recopilat un munt d'informació sobre l'entitat, i de l'alcalde, Dionís Guiteras. Van recordar tot el camí fet fins a l'actualitat, remarcant

Els bastoners, davant el mural, als darreres de Can Carner (fot. Bastoners de Moià)

la importància de mantenir les tradicions vives dins el poble, creant teixit comunitari, associatiu i participatiu. Durant l'acte es va descobrir un fantàstic mural de temàtica bastonera de *sergibastida.muralart*, que arrencà un llarg aplaudiment del públic assistent. També es va fer una ballada conjunta —del Ball de Moià—

per part de les quatre colles de diferents generacions presents en l'acte. Amb poques ganes de marxar a casa, les colles bastoneres es van engrescar a anar davant l'església i ballar una estona més a la vista d'un públic encuriolit. La festa es conclogué amb un vermut de germanor ben merescut.

Apunts de cultura

Eduard Altarriba

El Cant de la Sibil·la a Moià

La Sibil·la és un antic cant medieval de Nadal que parla del judici final i prové d'un poema llatí, el *Iudicii Signum*, atribuït a la profetessa Sibil·la d'Eritrea. Malgrat aquestes arrels paganes, les representacions de la Sibil·la estan imbricades en la litúrgia cristiana, ja que s'acostumava a representar en la missa de la nit de Nadal i en tenim documentades des del segle X a Catalunya, Itàlia, Castella i França, fins que el Concili de Trento (s. XVI) va prohibir-la i tan sols va sobreviure a Mallorca i a l'Alguer. Més tard, després del Concili Vaticà II (concretament en 1967), la Sibil·la es va reintegrar al culte nadalenc i en els darrers anys s'ha anat recuperant en diversos indrets dels Països Catalans. I per obra i gràcia d'Ex Abrupto, sembla que enguany en podrem gaudir a l'església de Santa Maria de Moià, no a la nit de Nadal com seria preceptiu, sinó el 29 de desembre.

L'estructura clàssica és la interpretació per part d'un nen o nena (o algú més granadet que en fa les funcions) del cant premonitori que, a partir del segle XIII, es començà a interpretar en català: «El jorn del judici / parrà qui haurà fet servici. / Jesucrist, Rei universal, / home i ver Déu eternal, / del cel vindrà per a jutjar/ i a cada u lo just darà.»

Però darrere de la producció que podrem veure a Moià, hi ha el col·lectiu artístic Ex Abrupto, garantia ferma que les coses no seran, mai més ben dit, del tot ortodoxes.

Per començar, el títol de l'obra és *L'últim cant de la Sibil·la — Lux in Tenebris* i, segons Eudald Pla, una de les ànimes del grup i director artístic de l'obra, serà una experiència immersiva, amb so tridimensional, llum reactiva, projeccions interactives. Per tal d'aconseguir-ho han reunit, en bona part, talent moianès, tant el resident com el de la diàspora cultural. Així la dramaturgia va a càrrec de Pau Arissa, mentre que Jordi Font s'encarregarà de la composició musical, el vestuari és obra de Paola Idrontino i el disseny de la parafernàlia immersiva va a càrrec de Marco Domenichetti. La Sibil·la serà la soprano Clara Renom, acompanyada de la Coral Canigó i les ballarines Lluna Galarza i Queralt Ferran. Totes les artistes participants tenen llibertat creativa per a encarar la seva part dins els límits imposats per la mateixa obra. L'Eudald remarca que aquesta Sibil·la és un pas endavant per a Ex Abrupto, un espectacle creat des de zero que parteix del text conservat però que s'ha recompost i completat amb tot el reguitzell artístic i electrònic suara comentat i que promet una experiència diferent i, amb tota certesa, molt potent.

La Vella Dixieland Feat. Namina

La cantant moianesa Natalia Miró do Nascimento, de nom artístic Namina, com tants músics, participa en diversos projectes musicals paral·lels, però entre les col·laboracions més assídues hi ha la del trompetista Pep Gol, amb qui fa anys toquen plegats oferint músiques d'arrels africanes infundades amb la resta del seu bagatge musical. Doncs resulta que Pep Gol és, entre moltes altres coses, un dels fundadors i membre de la Vella Dixieland, una formació mítica que enguany celebra el seu 45è aniversari i que en la seva dilatada trajectòria predicant jazz (i *swing*, i cants espirituals, i *blues* i molts altres sons) ha esdevingut una de les bandes més populars de l'escena musical catalana. I, és clar, d'aquesta proximitat amb Pep Gol en van sorgir unes primeres col·laboracions informals que ara s'han anat consolidant en un projecte comú. «Per a mi és un honor tocar amb la Vella —explica Namina—, sempre n'he sigut molt fan, no sols perquè són molt bons músics sinó també perquè m'encanta la seva actitud quan pugen a l'escenari, són molt *punkis*, surten a donar-ho tot i, sense poses, a fer aquesta mena de missa que fem des de l'escenari amb el públic.»

Un dels fets diferencials de la Vella Dixieland és justament aquesta col·laboració amb diferents músics i grups d'arreu i de

sonoritats diverses, cosa que els ha anat deixant un reguitzell d'amics, coneguts, col·laboradors i antics membres de la banda que, en bona part, s'hauran ajuntat el 4 de desembre a la Sala la Paloma (tot plegat emmarcat dins el Festival de Jazz de Barcelona) per celebrar l'aniversari de la banda amb gent com Ricard Gili, Irene Reig, Joan Mar Sauqué, Pablo Martín, Josep Traver i, és clar, la nostra Namina. I repetiran la fórmula de tocar per Cap d'Any a la Nova Jazz Cava de Terrassa.

Nerea Campo guanya el Premi Mariola

La poeta i comissària Nerea Campo, prou coneguda en aquestes pàgines per ser l'ànima de l'espai Acobert, ha estat guardonada amb el Premi Mariola per a poetes inèdits pel seu poemari *L'última cita*. L'acte de lliurament va tenir lloc el dissabte 25 d'octubre en el marc del FesPoeMa, Festa de la Poesia de la Mariola, celebrada a Alfafara, al País Valencià. El jurat va adduir «la poètica radicalment contemporània i personal, amb ecos mitològics i místics que desafien les poètiques hegemòniques», de l'obra. Us deixem un breu tastet d'aquest poemari, que ja es pot trobar a les llibreries dins la col·lecció «Botgetes» de la sempre deliciosa editorial especialitzada en poesia Edicions del Buc o consultar els exemplars disponibles a la biblioteca municipal.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOJÀ

Cristina Homs Fargas N° Col·legiada: 1.456

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut

Av. de la Vila, 4 baixos // 08180 Mojà

 93.820.91.55 - 659.660.348

Cartell del Cant de la Sibila. Namina amb la Vella Dixieland (fot. Zoe).
Nerea Campo a Alfara. Espectacle «Impostor», de Thomas Noone

Els enamorats

*Les mans entrelaçades
amb el cap dins un reflex,
la imatge closa
d'un aigua sobre el pit,
engolint el rostre doble
entelat, adelitat.*

Ultimi romanticí

*Per quin motiu es va concebre aquest
moment
sinó per tenir formigues als braços,
alienació de la pròpia història
i esperança en un canvi?*

La Programació, el llegat del regidor Lluís Cascales

Aquest article havia de ser una ressenya tardana de la Programació (amb majúscules, com a nom propi d'un cicle d'activitats) que des del passat mes d'octubre torna a oferir propostes escèniques a Les Faixes. Però l'anunci de la renúncia del seu càrrec per motius laborals i personals del regidor de Cultura, Lluís Cascales, factòtum d'aquest i d'altres propostes, imposa un canvi de rumb per tal de glossar el llegat del Lluís. Justament la necessitat d'una programació cultural estable al llarg de l'any va ser una de les reivindicacions que vam fer, ja fa uns quants anys, des del col·lectiu Moianès Cultura. Sigui perquè va recollir aquella petició o per altres motius, el cas és que el Lluís va entomar els reptes de portar propostes culturals amb una cadència raonable al poble i dotar Les Faixes d'un ús permanent. I no ho va fer optant per espectacles fàcils, sinó que ha cercat un equilibri que inclogués diferents disciplines orientades a diferents públics, incloent-hi algunes propostes certament arriscades. N'és un exemple la programació d'aquesta temporada, que va arrencar amb «Impostor» de Thomas Noone, un

espectacle que combinava dansa i títelles en un format tan hipnòtic com inquietant. A part d'aquesta primera proposta, la Programació agendada fins a Nadal inclou espectacles infantils, un monòleg en què Lara Díez Quintanilla repassa la seva genealogia femenina, una versió irreverent dels Miserables, un concert de Nadal i un concert de *swing* també d'aires nadalencs.

En l'àmbit personal, no em resta sinó donar les gràcies al Lluís per la feina feta. La meua modesta opinió és que ha fet una bona tasca i que l'ha feta mantenint un to dialogant i receptiu, mirant de superar les múltiples inèrcies del poble (tant les de propis com les d'estranyos) i cercant d'involucrar gent en les decisions i fins i tot la gestió de la cultura a Moià. Ja se sap que la tasca de regidor no és gaire fàcil, i menys aquestes carteres que impliquen fricció amb persones i entitats, una tasca que requereix molt i, com que mai no plou a gust de tothom, no sempre és agraïda, sobretot si a tot plegat hi sumem una legislatura molt tensionada pel tema de la planta de biogàs i les seves derivades.

A l'hora del tancament d'aquest número, sabem que Cinto Monsech ocuparà el seient que deixa el Lluís en el ple, però no queda clar qui assumirà la cartera de Cultura i tot el que en deriva (gestió dels equipaments municipals culturals i del servei de biblioteca, entitats culturals i de lleure, esdeveniments culturals, Consell de Cultura i Consell Sectorial de la Lliga de Defensa de l'Arbre Fruiter). Esperem i desitgem que la següent persona que entomi el repte de la cultura segueixi les petjades que el Lluís deixa com a regidor i continuï apostant per picar pedra i bastir un projecte cultural de fons, sobretot ara que s'albira en l'horitzó un rosari d'espais que requeriran imaginació, pressupost i molta gestió.

LES ENTITATS INFORMEN

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

El mes d'octubre va començar amb l'activitat «Llegir el teatre». Elvira Permanyer va conduir la tertúlia sobre l'obra *Boira*, de Lluïsa Cunillé, i el dia 10 es va anar al Teatre Nacional de Catalunya (TNC) per veure'n la representació.

La Vero Hernando i la Mireia Pujol van dinamitzar la nova sessió del taller de literatura infantil, centrada en contes que tenen el bosc com a motiu central. La conversa propiciada, dinàmica i distesa, va ser ben educativa! També es van comentar algunes de les novetats rebudes a la biblioteca.

El 10 d'octubre el Grup de Salut Mental de les biblioteques del Bages, Berguedà i Moianès feia cinc anys i l'aniversari es va celebrar amb una exposició ben ori-

ginal a l'entrada de la biblioteca, així com amb una mostra de llibres de referència. Fer visibles les malalties mentals i trencar els estigmes que porten implícites era un dels objectius.

El dia 15 del mateix mes va tenir lloc una nova sessió del *Book Club*, a càrrec de Shelley Theodore. Es parlà d'*Olive, again*, d'Elizabeth Strout, autora de referència en el panorama literari anglès i català.

Amb motiu de l'Any Internacional de la Ciència i la Tecnologia Quàntica, el dia 17 es va celebrar el taller de peces LEGO «Construeix l'univers peça a peça», a càrrec de l'IFAE. La rebuda per part dels joves participants va ser immillorable i els resultats foren ben curiosos.

Taller de peces de LEGO (fot. Biblioteca Mun. 1 d'Octubre)

El dia 18 es va acollir la presentació d'un llibre ben especial: *Bajo el cielo de Timbal*. L'Eva Escalera i el Roger Rovira ens feren partícips de les experiències que propiciaren el llibre i del seu procés d'escriptura.

Un altre dels cicles habituals, «Llegir l'òpera», ens va oferir una audició comentada del clàssic *Les noces de Fígaro*, de Wolfgang Amadeus Mozart. Les intervencions que va provocar l'obra, així com el coneixement de la crítica i divulgadora musical Meritxell Tena, prepararen el terreny per tal que el dia 29 la visita al Kursaal per veure l'obra fos més profitosa.

El 24 d'octubre, Dia Mundial de les Biblioteques, els alumnes de 1r i d'15 de les escoles de Moià van visitar la biblioteca per gaudir de l'espectacle «Què és això d'un llibre?», a càrrec d'Alquímia Musical. Aquella mateixa tarda, el ratolí

Frederic i la seva colla, de la mà de la rondallaire Marta Esmarats, van ser presents a la sala infantil per tal de representar un conte de titelles per als més menuts. I, per acabar el dia, Isaac Martínez, estudiant de Cal Gravat de Manresa, parlà del seu treball de recerca *Concursos de pintura ràpida*, dins el cicle de tardor «Dibuixar i pintar a l'aire lliure» organitzat pel Cercle Artístic del Moianès.

El club de lectura de novel·la, conduït per Domènec González, va analitzar *La perla*, de John Steinbeck.

I vam acabar el mes amb un taller de creació de figures relacionades amb la festa de *Halloween*, per tal de decorar l'entrada de les cases i també la de la biblioteca.

La Queixa

Els pobres gossos no en tenen la culpa, però els vilatans hem de patir l'incivisme dels seus amos i mestresses quan aquests es veuen impunes en deixar els excrements dels animals al mig del carrer. Ja està bé! Tenir mascotes és meravellós, però comporta unes responsabilitats, no solament la de tenir cura dels animals, sinó també la de ser respectuosos amb els veïns que viuen en els mateixos espais i amb els llocs que ocupen en passejar i transitar. L'exemple de la fotografia és la de la corrua dels excrements d'un gos, que malauradament algú ja havia tingut la mala sort de trepitjar en part, al carrer de Sant Antoni el dia 15 de novembre. T.U.

Podeu enviar les vostres queixes, suggeriments, etc. a latosca@latosca.cat. Cal un text breu, acompanyat per una fotografia. Pot anar signat amb pseudònim o inicials, però en el correu heu de fer constar el nom i cognoms.

Una gran tardor musical

Joventuts Musicals de Moià

Sublim Beethoven de Tempus Trio

El dia 1 de novembre el Tempus Trio, que durant tres anys han estat els artistes residents de Joventuts Musicals de Moià, començaven la integral dels Trios de Beethoven a l'Auditori de Sant Josep. En el programa, el primer trio del geni de Bonn i el trio anomenat *Fantasma*, una obra imponent de la maduresa del compositor. La pulcra i madurada interpretació del Tempus no va deixar indiferent el públic, que pogué copsar l'increïble creixement musical i artístic que la formació ha experimentat en aquests anys. El seu esplèndid currículum, que els ha dut a guanyar els principals premis de música de cambra en concursos arreu del món, ha crescut també a Moià i els ha portat a actuar en sales

de primer nivell mundial, com el Carnegie Hall de Nova York, Salzburg, Viena o Berlín. I el dia 11 de novembre el Tempus Trio va trepitjar també l'escenari del Palau de la Música de Barcelona, després d'haver presentat, el dia 3, el seu primer CD amb obres de compositors catalans escrites expressament per al Tempus Trio i totes elles estrenades a Moià. Vint-i-cinc socis de Joventuts Musicals de Moià han acompanyat el Tempus en aquest debut al Palau, en una sortida per anar-los a escoltar que va tenir una òptima acollença entre els socis.

Moià tindrà la sort de poder escoltar encara tres concerts més d'alt nivell fins a completar tota la integral del cicle dels Trios de Beethoven, preparant així el bicentenari de la mort del compositor, que

El Tempus Trio interpreta Beethoven (fot. Joventuts Musicals)

s'escaurà en el 2027. En aquesta ocasió cadascun dels concerts de la integral és introduït per un conferenciant que situa els espectadors en el context de la vida i l'obra del compositor. El primer fou un amè Jordi Domènech, que explicà de forma molt didàctica les particularitats del gènere trio; en les pròximes cites podrem escoltar Xavier Chavarria, Pep Gorgori i Sofia Martínez.

VIII cicle El Moianès Sona

Un any més, Joventuts Musicals de Moià ha escampat la música arreu de la comarca en aquest cicle de concerts que posa en comú música, patrimoni i gastronomia. Enguany ha estat el torn de les esglésies de Sant Feliu de Monistrol de Calders, de Sant Vicenç de Calders i de Sant Julià d'Úixols a Castellterçol. Tres esglésies que han estat l'embolcall perfecte per a unes propostes musicals íntimes i selectes.

Gerard Flotats, a Sant Julià d'Úixols

El primer concert girà entorn de les dones compositores del Barroc, a càrrec d'Anna Urpina i Nicola Brovelli, artistes residents del Polifem Consort, que presentaven el seu darrer CD. Un disc, per cert, que rep fantàstiques crítiques i que ja ha estat mereixedor de dos importants premis: *Le chant des muses* ha estat guardonat en els Global Music Awards de Califòrnia. Dues medalles d'or en les categories de millor àlbum i millor disc de música antiga. Les músiques del concert foren una autèntica delícia per al públic, que constata la gran quantitat de bona música que queda encara per conèixer i recuperar, i fou també un moment entranyable per als músics, ja que va ser el darrer concert abans de la seva imminent maternitat, i tot plegat justament a Monistrol, el poble del pare de l'Anna Urpina.

El segon concert anà a càrrec del Duo Malibran, format per la soprano Alba Quinquillà i per la guitarrista Laura Fontanals, que presentaren un programa també dedicat a dones compositores de la Mediterrània, amb autores valencianes, catalanes i franceses. L'església de Calders oferí una adequada acústica a la formació. El concert es complementà, com sempre en aquest cicle, amb una explicació sobre el patrimoni, en aquest cas a càrrec d'Eduard Sánchez, historiador i alcalde de Calders, i amb un tast de productes de diferents empreses agroalimentàries del Moianès.

El cicle es va tancar el 15 de novembre a Sant Julià d'Úixols, on es pogué apreciar la important tasca de recuperació i preservació que fa l'Associació Sant Julià d'Úixols, que ha restaurat la coberta i els frescos de l'ermita i que estrenava també il·luminació. La part musical anà a càrrec d'un jove i molt bon violoncel·lista, Gerard Flotats, darrer guanyador del Premi El Primer Palau, entre altres destacats guardons, el qual oferí un magnífic recital amb tres obres mestres del repertori per a cel·lo sol: Bach, Ysaÿe i Cassadó.

Sardanes a Moià, celebrem el 25è Aplec

Agrupació Sardanista de Moià

L'Agrupació Sardanista no volia acabar l'any sense deixar constància del nostre aniversari i fer una mica d'història de la sardana al nostre poble.

Des de temps remots, Moià ha estat un lloc molt actiu; no hi ha faltat mai gent dedicada voluntàriament a formar part de les entitats o col·laborar-hi. Gràcies a això, sempre hi ha hagut qui, d'una manera o altra, ha aconseguit mantenir viva la música de la sardana. Buscant en el calaix de la memòria, sembla que, en els anys seixanta del segle passat, Andreu Ros, propietari de *Pastes La Moianesa*, va formar una colla de jovent anomenada Nou Aire (1961-1964) que es dedicava a ballar sardanes. No va durar gaire, el moment històric no afavoria les expressions catalanistes. En els anys setanta un altre conjunt de moianesos començà a organitzar audicions.

Simultàniament, amb l'arribada de la Flama de la Sardana a Moià es va buscar un grup de nois i noies per a ballar aquell dia. Eren dirigits per Mercè Homs i Ramon Marsinyach, que esdevindrien, durant molts anys, ànima i motor del món sardanista al nostre poble. Van crear fins a tres colles de competició: Llaç d'Amistat (1971-1977, 1990-1996, 2012-actualitat), Esperit Moianès (1971-1977) i Caliu Sardanista (1975-1977), que difonien el nom de Moià arreu de Catalunya.

Tenim coneixement que, temps després, uns quants joves d'aquella primera colla de concurs van agafar el relleu de les audicions, principalment els dissabtes a la nit al Parc Municipal. Posteriorment, van crear la Secció Sardanes, emparats pel Casal, com moltes altres entitats del moment. Les cobles començaven a ser costoses i tota ajuda era benvinguda: des de la captació de socis fins als fons so- brants d'altres espectacles.

Cap als anys vuitanta, aquest grup organitzador es va coordinar amb els pobles veïns, com Artés i Castellterçol, per oferir un programa compartit i un aplec conjunt. L'any 1982, aquest aplec es va celebrar a Moià, però no tingué continuïtat.

En la dècada dels noranta, el Ramon i la Mercè van agafar les regnes de les audicions, a més de seguir l'engrescadora tasca de formar nens —que continuaven competint— i també adults que volien aprendre a ballar. Eren temps en què la sardana ressonava totes les tardes de dissabte, de punta a punta, a la sala petita del Casal.

Arribem a l'any 2000, quan per primer cop se celebra l'Aplec Vila de Moià, impulsat per ells, amb la col·laboració d'en Josep Grau i el suport econòmic de l'ajuntament. Hem viscut vint-i-cinc anys d'aplec compartint música, dansa, tradició, cultura i amistat. Estem molt agraïts als socis, als col·laboradors i a les administracions públiques que ho fan possible, però també volem expressar el nostre reconeixement a tot el públic, sardanista o no, que any rere any ens acompanya en aquest marc tan emblemàtic com és el nostre parc.

Hem viscut moments molt bonics i emocionants, gaudint de la sardana en la seva plenitud. Moments de canvis, quan per restriccions econòmiques vam haver de reduir les audicions, o quan, pel Covid-19, no es pogueren realitzar. Avui, orgullosos, tornem a oferir sardanes gairebé tots els diumenges de juliol i agost. Moments d'evolució, quan vam passar de tocar sardanes de deu tirades a set. I també moments de tristesa, quan vam perdre companys molt estimats.

I així hem arribat a aquest 25è Aplec Vila de Moià, un dia espectacular en què el temps ens va somriure i en què ens vam sentir molt satisfets de veure un parc, ple

Aplec de la Sardana Vila de Moià, el 3 d'agost d'enguany (fot. Agrupació Sardanista)

de gom a gom, vibrant amb la música de les sardanes que ens van interpretar les cobles Lluïsos, Sant Jordi i Ciutat de Cornellà. Tots junts, vam poder assaborir un berenar de celebració i, com sempre, gaudir del concurs de colles improvisades.

No volem acabar aquest escrit sense esmentar que l'any 2012 una part d'aquell

jovent que es va iniciar en la competició en els anys setanta hi va tornar, avui ja veterans, creant de nou la colla Llaç d'Amistat, colla que avui continua activa i oberta a tothom, gràcies també a altres companys de comarques properes, i que continua escampant el nom de Moià arreu.

Per molts anys, Moià i la sardana!

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Ràdio Moià estrena nova temporada

Ràdio Moià

Ràdio Moià ha disparat el tret de sortida a una nova temporada radiofònica, que manté els programes consolidats del curs 2024-2025 i hi incorpora dues estrenes pensades per acostar encara més la vida cultural, social i esportiva del municipi als ciutadans. Els programes que continuen són els següents:

La Xapa Lúdica. El programa de referència per als amants dels jocs de taula al Moianès es manté una temporada més en antena. Amb el seu to fresc i apassionat, continua com a punt de trobada per a descobrir novetats, tendències i recomanacions dins el món lúdic.

Ones Creatives. Impulsat pel Cercle Artístic del Moianès, prossegueix fidel a la seva missió: tractar l'art i la creativitat d'una manera propera, entretinguda i connectada amb el moment actual. El programa, que s'emet quinzenalment el dissabte de 12 a 13.30 h, està també disponible en format podcast a iVoox, Spotify i Amazon Music. Es reemet el dimarts a les 14 h i el dimecres a les 21 h. Els seus objectius principals continuen essent: difondre la creativitat, l'art i la cultura amb un to distès; donar visibilitat a les persones creatives del Moianès; apropar disciplines com l'art, el disseny, l'animació, la il·lustració, la literatura o la música a tots els públics.

Planeta Rock. En Toni «*Nothingman*» Colomer continua al capdavant d'aquest espai dedicat als grans temes del rock, amb informació acurada sobre cada peça, la seva història i el seu estil. S'emet el dijous de 18 a 19 h.

El Racó de les Arts. Dirigit per Toni Arisa i amb la participació de Rafael Manzanera, Teresa Roca, Marta Fàbrega i David Masip, aquest programa quinzenal va oferint un viatge per l'univers cul-

tural. S'emet el dissabte de 18 a 20 h. Es reemet el dilluns a les 14 h i el dimarts a les 22 h.

El Club del Country. Rafel Corbí manté en antena un dels programes més veterans, iniciat l'any 1987 i reconegut amb diversos premis internacionals. Corbí, actual president de la European Country Music Association, continua acostant als oients l'actualitat i les millors melodies del *country*.

Desperta't amb Música. Cada dissabte de 8 a 9 h del matí, Enric Terencio acompanya els oients amb una selecció musical energètica i variada per a començar bé el cap de setmana.

S'hi incorporen com a novetats aquesta temporada:

Flaix Esportiu. Amb periodicitat mensual, Martí Romeu presenta totes les novetats del món esportiu moianès: resultats, cròniques, equips i activitats de l'agenda esportiva local.

Moià, això t'interessa. La gran novetat de la temporada és aquest nou espai trimestral pensat per a mantenir la població informada sobre el que passa al poble. L'última edició va oferir: un repàs de l'actualitat i l'agenda del municipi; notícies esportives; una conversa amb els representants dels grups municipals amb presència en el plenari: Dionís Guiteras (AraMoià), Maria Tarter (Junts), Ignasi Morgades (Capgirem Moià – CUP) i Enric Terencio (PSC). El programa és conduït per Aroha Frias, Jordi Romeu, Martí Romeu i Andreu Vilardell, amb les veus de continuïtat de Mireia Claramunt i el suport tècnic de Ramon Martíñez.

Amb la combinació de programes veterans i noves propostes, Ràdio Moià continua evolucionant sense perdre l'essència: fer ràdio de proximitat, plural i viva.

10es Jornades de la Xarxa Estatal de Geoparcs

Museu de Moià

Del 14 al 16 d'octubre es van celebrar les 10es Jornades Obertes de la Xarxa Estatal de Geoparcs Mundials, organitzades enguany pel Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central. La trobada, que reuní representants dels disset Geoparcs de l'estat i 150 professionals de l'àmbit educatiu, tingué com a escenari privilegiat la muntanya de Montserrat.

Una apunt històric

La Xarxa de Geoparcs neix a Europa fa vint-i-cinc anys amb l'objectiu de donar valor i afavorir la conservació del patrimoni natural i geològic de cada territori. Aquesta iniciativa rep el suport i el reconeixement de la UNESCO i es crea la Xarxa Mundial de Geoparcs que, des del 2015, treballa compartint recursos, elaborant estàndards de qualitat i fomentant la conservació sostenible del patrimoni natural i geològic de cada zona.

El Geoparc Mundial de la Catalunya Central és reconegut l'any 2012 i engloba municipis de tres comarques: el Moianès, el Bages i el Baix Llobregat. Reuneix

punts rellevants d'interès geològic, com la falla de Migmon de Súria, la Muntanya de Sal de Cardona, la cova de Salnitre a Collbató o el meandre de Calders. Moià és l'únic municipi del Geoparc amb dos centres oberts al públic: el Museu de Moià i el Parc Prehistòric de les Coves del Toll.

Moià participa en el projecte del Geoparc des dels seus inicis, l'any 2007, quan es va crear el Parc Geològic i Miner de la Catalunya Central, del qual és soci fundador i patró des de la seva creació jurídica l'any 2011, i esdevé un agent actiu en el procés d'aconseguir l'acreditació de la UNESCO com a Geoparc, l'any 2012.

Geoparcs i educació, l'eix central de les 10es Jornades

Les jornades celebrades a Montserrat es van centrar en el potencial dels geoparcs com a motor educatiu de la població en els àmbits de la geologia, la ciència i la sostenibilitat, tal com deixà palès Eduard Mata, president del Geoparc de la Catalunya Central, en el discurs inaugural: «Els geoparcs són una enorme oportunitat

Intervenció d'Eduard Mata, a les jornades celebrades a Montserrat (fot. Montse Torrents)

pedagògica. Constitueixen aules a l'aire lliure per a aprendre del paisatge i amb el paisatge.» Mata va subratllar el fet que per «educar» no hem d'entendre tan sols la transmissió de coneixements, sinó que també ha de ser «connectar, emocionar i despertar consciències». Va ser sota l'axopluc d'aquesta mirada àmplia del parai-gua educatiu que es compartiren experiències, propostes i iniciatives entre els equips dels diferents geoparcs de l'Estat.

Entre els ponents es va comptar amb la presència de parcs ja consolidats, com el Geoparc de Granada i el Geoparc de la Costa Basca, que abracen un extens territori i amb una variada oferta d'activitats que es refereixen tant a l'àmbit de la geologia com al de la biodiversitat de la zona (flora, fauna), així com també el patrimoni històric, artesà i gastronòmic, amb organització de rutes, visites guiades i cursos formatius dins el seu àmbit. També van debutar geoparcs més recents, com el Geoparc de Costa Quebrada a Cantàbria, que s'acaba d'incorporar a la Xarxa de Geoparcs mundials aquest any 2025 i que va exposar l'experiència de recollir i reconduir la implicació popular que hi hagué arran del conflicte del *Prestige* i el *chapapote* a la zona.

Es va destacar la importància que els agents del Geoparc entrin a les escoles i centres educatius, no solament amb conferències puntuals sinó amb projectes inclosos dins el currículum educatiu. És el cas del Geoparc de Granada o del Geoparc Orígens a Lleida, que desenvolupen projectes de mesos de durada, amb reunions amb el professorat, classes i experimentacions, tant dins l'aula, com de treball de camp, per tal d'educar i sensibilitzar a través de l'estudi i del joc. Concretament, el coordinador científic del Geoparc Orígens, Xavi Mir Pellicer, va presentar el projecte Breakout ODS, un joc en format similar a un *scape room* per a treballar objectius de sostenibilitat (ODS) en grups a les aules, en què els alumnes han d'adop-

tar el rol d'activistes de la biodiversitat del Geoparc i aconseguir fer un mapeig de bones pràctiques de sostenibilitat que, finalment, es divulguen a la població de la zona. Per la seva banda, Maite Pedrosa, geòloga i responsable del programa educatiu del Geoparc de Granada, va presentar breument una guia didàctica que inclou activitats dividides en eixos temàtics: geologia, paleontologia, arqueologia i etnologia. Al seu torn, Nerea Arias, del Geoparque Las Loras, i Gonzalo Torre, del Geoparkea de la Costa Basca, van presentar el seu projecte educatiu en l'àmbit de la geologia, amb sortides de camp i treball en les respectives zones d'interès geològic dels seus territoris i manifestaren que el seu públic majoritari pertany a l'àmbit escolar, des de primària fins al batxillerat. Des del Geoparkea proposen el disseny d'un recorregut didàctic per cursos, en què cada any els alumnes tinguin l'oportunitat de tornar al parc fent coses diferents.

Geologia a les aules

Per concloure la jornada es van presentar diversos recursos pràctics perquè la geologia arribi a la societat a través de les aules, com ara la proposta «Acostar la geologia a les primeres edats», presentat per Montserrat Pereira, de la UVic-Universitat Central de Catalunya, o el projecte Earthlearningidea, a càrrec de Xavier Juan, responsable d'educació en ciències de la Terra de la Unió Europea de Geociències. Amb aquest objectiu d'acostar la geologia a les aules, el dissabte 18 d'octubre els equips directius i docents de totes les àrees i nivells educatius del territori van assistir a la trobada organitzada al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, on Ferran Climent, director científic del Geoparc, oferí una conferència sobre el Pla Educatiu Estratègic, i s'acabà amb una visita a les Coves del Toll guiada per la directora gerent del Museu i Parc Prehistòric, Marta Fàbrega.

Si l'edat no em limita, per què ho has de fer tu?

L'edatisme és discriminació

Tractar-me
com si fos
una criatura,
és edatisme.

Pensar que
ja no puc
aportar res,
és edatisme.

Negar-me
oportunitats
per ser gran,
és edatisme.

www.diba.cat/edatisme

**Diputació
Barcelona**

Notícies del Cercle

Cercle Artístic del Moianès

Amb l'engegada del nou curs, el Cercle Artístic del Moianès ha reprès amb energia totes les activitats habituals i n'ha encetades de noves que omplen de vida cultural la comarca. Com cada any, les classes de dibuix i pintura han tornat amb força i es duen a terme a Can Carner el dimarts, dijous i divendres. La participació és molt bona, però encara queden places disponibles per a les sessions infantils del dissabte a la tarda, pensades perquè els més petits descobreixin el plaer de crear i experimentin amb noves tècniques artístiques.

També s'han mantingut les trobades mensuals per a dibuixar a l'aire lliure, que continuen essent un espai de convivència, observació i creativitat compartida: pel setembre, a Granera, amb els seus paisatges serens; per l'octubre, a Sant Quirze Safaja, amb l'ascens fins a Puig d'Olena, que ens va regalar vistes espectaculars; pel novembre, a Monistrol de Calders, on els carrerons i els entorns naturals oferiren racons plens d'encant.

A la Biblioteca de Moià s'ha iniciat un nou curs del cicle de xerrades. El Cicle de Tardor està dedicat a l'art a l'aire lliure i la sessió d'octubre es va centrar en la pintura ràpida, analitzant la manera de captar l'essència d'un paisatge quan el temps és limitat.

Del 2 al 16 de novembre, la sala d'exposicions del Casal va acollir la mostra «Éssers prodigiosos del Moianès», de Clara Payàs. En aquesta exposició s'hi pogueren veure deu peces de tècniques i formats molt diversos: des d'escultures fins a treballs amb resines, passant pel dibuix, fil conductor de la proposta. El di-

Clara Payàs en inaugurar l'exposició (fot. Cercle Artístic)

buix hi predomina amb una meticulositat que recorda la il·lustració científica, però sempre incorporant-hi components imaginatius que transformen les formes naturals en éssers inesperats i suggeridors. La inauguració, celebrada el 2 de novembre a les 12 h, va reunir socis i visitants encuriosits per endinsar-se en aquest univers visual tan personal.

Amb totes aquestes activitats, el Cercle continua promovent l'art i la participació cultural al Moianès, oferint espais perquè tot hom pugui explorar la creativitat i gaudir-ne.

(≡) **Prensa Comarcal**

EL NOSTRE
PAPER
ÉS:

el contingut de qualitat

la llengua

el rigor

la confiança

i el territori

Amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Construint futur amb creativitat i inclusió

Comunitat Els Avets

Els serveis ocupacionals Arc de Sant Martí i El Trencadís ofereixen un programa d'activitats dissenyat per a potenciar l'autonomia i el desenvolupament personal, la participació comunitària i el benestar integral de les persones amb discapacitat intel·lectual. L'objectiu és oferir experiències que afavoreixin l'estimulació física, emocional i creativa, garantint una atenció de qualitat i adaptada a les necessitats individuals.

Enguany hem ampliat i diversificat les propostes de benestar amb activitats que incideixen directament en la salut física i l'equilibri emocional. Es duen a terme sessions regulars de musicoteràpia, ioga, pilates i gimnàstica adaptada, disciplines que fomenten la consciència corporal, la gestió de les emocions i la millora de la mobilitat. L'aiguagim també s'ha consolidat com una activitat molt ben valorada, gràcies al seu caràcter lúdic i als seus beneficis per a la musculatura i la salut cardiovascular.

Paral·lelament, donem continuïtat als tallers artístics i expressius, que tenen un paper essencial en l'autodeterminació i la creativitat. Aquesta activitat permet de treballar competències comunicatives, expressives i socials en un entorn segur, respectuós i motivador.

També es consoliden activitats de formació i espais on els participants es po-

den expressar, construir i desenvolupar idees de temes que els motivin, que els afectin directament o preocupin, com el desenvolupament de les TICs adaptades, el taller de formació, la lectura fàcil i el grup d'autogestors.

En els tallers ocupacionals també es manté l'activitat de producció artesanal, una part fonamental del projecte educatiu. Els usuaris creen productes artesanals elaborats amb rigor, dedicació i un alt valor social, ja que cada peça reflecteix les seves capacitats, l'esforç i l'aprenentatge diari. Tots aquests articles estan a la venda a la botigueta situada al STO [Servei de Teràpia Ocupacional] El Trencadís, un espai obert a tots els ciutadans que promou la inclusió i la visibilitat del talent de les persones (carrer Esperanto, 15, Moià, de 9.00 h a 17.00 h de dilluns a divendres).

Comprant aquests productes es col·labora directament amb el manteniment dels tallers ocupacionals, el foment de projectes inclusius i la generació d'oportunitats perquè cadascú pugui continuar desenvolupant el seu potencial en un entorn digne i respectuós. Amb aquesta oferta d'activitats refermem el compromís de continuar impulsant itineraris significatius que permetin a cada persona créixer, gaudir i contribuir activament a la vida comunitària.

MOIANÈS

Salut, esport i gastronomia

Consell Comarcal del Moianès

El Moianès aposta per una salut comunitària

El dia 29 d'octubre es va celebrar la segona edició de la Taula de Salut del Moianès amb prop de quaranta professionals del sector social i de salut, amb l'objectiu d'analitzar l'estat de la salut en el territori i compartir idees i projectes. Després de la benvinguda institucional es van presentar les tres línies estratègiques del Pla de Salut Comarcal i s'exposaren diverses ponències vinculades al canvi climàtic, als serveis de salut i a la salut comunitària. Durant la jornada es van donar a conèixer accions en curs als municipis, models de governança sanitària, iniciatives comunitàries i eines de coordinació, com el futur Mapa Comarcal de

Recursos Comunitaris. L'acte acabà amb una reflexió col·lectiva sobre els aprenentatges compartits i el compromís de continuar treballant de manera coordinada per millorar el benestar dels ciutadans del Moianès.

«Al Moianès, fem esport»

Un any més, el Consell Comarcal del Moianès ha posat en marxa el projecte «Al Moianès, fem esport», una iniciativa que vol acostar l'activitat física i l'oci saludable a tots els municipis de la comarca. El programa, que compta amb un pressupost total de 14.838 euros —finançat en un 66% pel Consell Comarcal i un 34% per la Diputació de Barcelona—, té com a objectiu oferir vint activitats esportives

Taula de Salut del Moianès, a Les Faixes (fot. Consell Comarcal del Moianès)

descentralitzades per tal de facilitar l'accés a l'esport a persones de totes les edats.

El projecte inclou sessions de tonificació muscular, activitats lúdiques amb escalada, rocòdrom i *slackline*, com també tallers de *ciclo indoor*. Aquestes propostes es duen a terme als deu municipis del Moianès, amb dues activitats en cadascun, i són conduïdes per monitors especialitzats. Durant el mes d'octubre ja es van realitzar diverses sessions amb bona participació. Granera i Moià van acollir activitats de tonificació amb materials, mentre que Santa Maria d'Oló va celebrar una sessió de *ciclo indoor*, que reuní gairebé una trentena de participants, i Castellterçol va aplegar-ne vint-i-quatre en la primera sessió d'escalada amb caixes, rocòdrom i *slackline*.

De cara a les properes setmanes, hi ha diverses activitats programades. Són activitats gratuïtes, però cal inscripció prèvia. Us podeu inscriure a les diferents activitats des de la web del Consorci (www.consorcidelmoianes.cat), on trobareu la seva programació.

Els sabors del Moianès triomfen al Fòrum Gastronòmic de Barcelona

Del 3 al 5 de novembre el Moianès va ser present al Fòrum Gastronòmic de Barcelona amb una destacada representació de productors, restauradors i empreses del territori, que van mostrar la riquesa i la diversitat de la seva oferta agroalimentà-

ria sota el lema «El Moianès ve taaaan de gust!». Durant tres dies, dotze empreses de la comarca van compartir espai a la Fira de Barcelona amb l'objectiu de fer conèixer els seus productes, crear sinergies i enfortir la marca territorial. Les empreses participants van ser: Formatges Montbrú, Precuinats Safaja, La Bassola, Vegetalia, Pastes La Moianesa, Caterí-Cuinant Formatges, Fai Natur, Vanille Lavany, Exquísitem, Vall-Ilosana i Trufas Coll.

L'estand va comptar amb l'espai «Tasta'm», on durant els tres dies es realitza-

ren fins a vint-i-una ponències, amb degustacions, presentacions i tallers, conduïts per Griselda Guiteras. Els visitants pogueren gaudir d'una programació intensa amb xefs i cuiners del territori, com Jan Fargas de Les Voltes de Sant Sebastià, Quim Rovira del Saleru, Oriol Badia de l'Urbisol, Davide i Roberto Costagliola de Casa Maestro i Jan Franquesa i altres professionals com Víctor Quintillà, Míriam Fabà,

Elies Miró, Martí Padrís i Montsita Vilar-dell, i cuiners que van elaborar plats amb productes de les empreses participants, com Maria Espín, Jordi Perich, Lluç Crusellas, Víctor Quintillà, Ricard Martínez, Sergi de Meià i Eva Feliu.

El balanç d'aquesta edició és molt positiu: el Moianès ha aconseguit fer-se molt visible en aquest fòrum, demostrant que és un territori amb una gran producció agroalimentària, una àmplia diversitat de bons productes i una identitat pròpia.

La història recent de l'Estany en imatges

David Prat

Si demaneu a un estanyenc qui hi ha rere la càmera gravant en vídeo la festa o la xerrada, és molt probable que us respongui: «El Jaume de cal Creu.» Jaume Rovira potser és el veí del poble que actualment preserva més hores d'imatges en moviment dels darrers trenta anys de l'Estany. Ni ho sap, ell, les hores de vídeo que té emmagatzemades en discos durs. Des de fa set anys, un diumenge al mes, ofereix una sessió de cinema al poble, un recull d'imatges d'algun esdeveniment local que tant pot ser recent com de vint-i-cinc anys enrere.

L'afició del Jaume a la imatge no es limita al vídeo, perquè també fa fotografies i pinta. A la mili, ja guanyava cèntims pintant retrats de les xicotes dels companys. I d'això fa temps, perquè el de cal Creu ja porta anys jubilat. I diu que no s'avorreix, que li falta temps, perquè també va amb bicicleta, restaura motos antigues que té per casa i recopila material i històries sobre la indústria tèxtil del poble.

Però, tornant als vídeos, l'afició del Jaume a enregistrar imatges, les primeres amb súper-8, respon més a un afany documentalista que no pas artístic. Aquesta és la seva fal·lera. Ell és un dels dos o tres estanyencs que envien regularment imatges a la secció del temps dels informatius de TV3. Del curtmetratge que va rodar fa cinc anys com a alumne de l'Escola Internacional de Cinema del Moianès (aneu al YouTube i teclegeu «Quico de cal Creu»), remarca la importància d'haver fet el regal, a la família i al poble, del testimoni gravat dels seus pares. I de projectes no n'hi manquen pas. Té ficada al cap, per exemple, la idea d'una pel·lícula sobre el ram tèxtil, explicant el funcionament de les fàbriques, dels telers i farcint-la d'històries i anècdotes que recull entre els veïns del poble que, com ell mateix, van treballar en el sector.

De preservar les imatges de la història amb majúscules se n'ocupen altres. De la història petita se'n cuida la gent com el Jaume. Gràcies a ell, d'aquí a cent anys es podrà veure com vivim ara.

Jaume Rovira durant el rodatge de «Jocs en temps de guerra»
(fotografia feta per un alumne de l'Escola Internacional de Cinema del Moianès)

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Marcel·lí Antúnez Roca.

Quatre peces de la sèrie «Pòsters pagesos»

Acrílic sobre cartró de 300 gm. 100 x 70 cm

En l'exposició/taller «Natura Centrum Est» (Sala Oval del MNAC, del 20 de desembre al 5 de gener) presento telons i objectes provinents d'accions, instal·lacions i murals creats col·laborativament des del 2014. El projecte proposa tornar a situar la natura al centre. Els nou mòduls i la figura gegant de Vulcà organitzen centenars d'objectes, entre els quals destaquen els telons parpella: grans dibuixos que, a la manera dels llibres pop-up, es transformen en obrir-se.

Bestebre em va portar a Deltebre l'any 2021 per a la creació d'una obra a l'espai públic. Amb un grup d'unes quaranta dones vam construir tres gegants, animals i una cinquantena de vestits de cartró. Paral·lelament, a Moià, preparava camins i bancals per a un hort a la casa de pagès on visc. Una setmana abans de presentar-lo, el Covid-19 ho va suspendre tot.

L'estiu de 2022, Eva Figueras em va proposar una acció a Castellterçol inspirada en Lanza del Vasto, que en els anys seixanta havia organitzat campaments a la rectoria de Sant Julià d'Úixols. Vaig descobrir el seu antimilitarisme, l'oposició a l'energia nuclear i la defensa d'una vida comunitària senzilla i autosuficient. El seu univers espiritual m'abocà a una travessia per les religions. D'aquí sorgiren tres telons que vaig combinar amb materials de Bes-

tebre per crear la rua Verapau Bolet, que el juliol de 2023 va recórrer Castellterçol. L'experiència, i els aprenentatges teològics i agroecològics, em van revelar que totes les tradicions tenen el seu origen en la *Matria Terra* i que la manera com tractem la natura és essencial. Així vaig iniciar *Natura Centrum Est*, la urgència de revertir la doctrina civilitzadora que ha desplaçat la natura del seu centre i convida a escoltar allò que és viu com a subjectes actius d'un relat compartit. Pretén mostrar, amb relats, clams, prohoms i salvatgies, que la natura és un espai de resistència i d'aprenentatge.

Els prohoms que han inspirat aquest itinerari els represento en els «Pòsters Pagesos», dones i homes —activistes, científics, filòsofs i, sobretot, pagesos— que, de moment, omplen vint-i-sis pòsters realitzats amb els alumnes de l'Escola d'Art d'Olot. Aquí en presento quatre: Matsunobu Fukuoka (1913-2008), pagès, biòleg i filòsof japonès, pare de l'agricultura natural; Quico Picañol (1964-2018), horticultor i constructor de pedra seca del Moianès, vegetarià i mestre en horta; Rachel Carson (1907-1964), biòloga i activista nord-americana, crítica contra el DDT; Wangari Maathai (1940-2011), biòloga, activista i Premi Nobel de la Pau keniana, que impulsà viviers de dones i la plantació de més de trenta milions d'arbres.

Marcel·lí Antúnez Roca (Moià, 1959), un dels pares de La Fura dels Baus, Los Rinos i de *JoAn*, *l'home de carn*, ha presentat el seu treball en més de quaranta països. Gaudeix dibuixant. Des de fa cinc anys conrea un hort amb criteris agroecològics.

NATURA I SOCIETAT

Bruno Latour, A. Turmeda, biodiversitat...

Miquel Fortuny. Biòleg

El dia 9 d'octubre, mentre escric aquest article per a La TOSCA, fa tres anys que ens deixava el filòsof, antropòleg i sociòleg francès Bruno Latour, professor i director científic de l'Institut d'Estudis Polítics de París (*Sciences Po*). És sens dubte un dels pensadors contemporanis que més ens han ajudat a analitzar les relacions entre els éssers humans i la natura. Segons Latour, la visió de la natura com una realitat adaptable als interessos dels humans és el que ha provocat, entre altres, el canvi climàtic i les emergències sanitàries com el Covid-19. En conseqüència, advertia que cal tenir sempre present que els humans formem part de la natura i que no la podem sotmetre al nostre interès, perquè el mal que li fem ens el fem també a nosaltres, i proposava de reorganitzar el sistema polític, social i econòmic d'acord amb aquest vincle. Des de la perspectiva de Latour —i tenim molt present el concepte d'Una Sola Salut (el concepte fa referència a una àrea d'estudi centrada en les relacions entre humans, animals i ecosistemes)— és més que lícit preguntar-se si, en les possibles pandèmies o zoonosis, són els virus la causa de la malaltia o, més aviat, serien la manifestació d'un planeta malalt. No és lícit de preguntar-se, potser especular amb fonament, que, en un món immers en la globalització, la moral dels diners i una economia que no entén que el planeta i els recursos són finits, la política massa sovint és segrestada per l'economia. Llegiu què deia Anselm Turmeda en el poema «Elogi dels diners», al qual Raimon va afegir una escaient melodia:

*Diners de tort fan veritat
e de jutge fan advocat;
savi fan tornar l'hom orat,
pus que d'ells haja.*

*Diners fan bé, diners fan mal,
diners fan l'home infernal
e fan-lo sant celestial,
segons que els usa.*

La tesi de Turmeda és que els diners poden capgirar el món i qui en té pot fer i desfer al seu grat. El poema forma part del *Llibre dels bons amonestaments* (1397).

Si a tot plegat hi afegim el canvi climàtic, la desigualtat, la pobresa... llavors tenim el còctel perfecte per a l'esclat de zoonosi i l'expansió de noves pandèmies.

Hi ha molts estudis que demostren que ecosistemes ben conservats i amb alts nivells de biodiversitat compleixen més funcions, entre elles la de reduir els riscos per a la salut humana derivats d'infeccions d'origen animal. Aquesta veritat científica és certa per a qualsevol retall de la biosfera. No es pot sacrificar la vida als beneficis comercials.

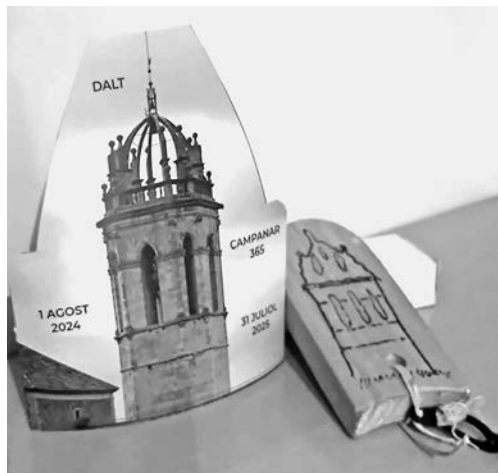
Ja veiem, doncs, que conservar la biodiversitat és fonamental per a preservar la salut humana. Hi ha, però, més raons: l'ètica, una espècie extinta, és pràcticament impossible que torni a sorgir, és definitivament una espècie perduda. Una altra raó per a conservar una espècie és l'estètica, per l'extraordinària bellesa que representa qualsevol organisme viu que mostra la gran potència creativa de la selecció natural i, ves per on, també per raons econòmiques. El cent per cent del que mengem prové de la biodiversitat, igual que pràcticament una quarta part dels fàrmacs tenen el seu origen en la diversitat de la natura. I finalment, per raons científiques, perquè cada dia desapareixen espècies que no s'han estudiat, i això és tràgic, perquè en la biodiversitat es poden trobar solucions a problemes encara no resolts i també futurs. La biodiversitat anticipa.

MISCEL·LÀNIA / LLETRES

Dalt Campanar 365, agraïment

Plade

Tot un any: 365 dies amb una dèria que, segons alguns, no tenia ni cap ni

Fot. Plade

peus, supèrflua i amb un interès mínim. Per sort, més de quaranta persones es van implicar en aquesta història i, mòbil o càmera a punt i escales amunt (190/191 esglaons?). Ara disposem de prop de 5.000 (sí, cinc mil!) fotografies en què el centre és Moià.

I aquí em teniu, decidit a agrair públicament la vostra implicació en l'aventura. No era fàcil mantenir l'interès que va fer que molta gent, un cop al mes, anéssiu primer a buscar la clau al Consorci i, segon, us enfiléssiu fins al punt més alt de la vila a deixar constància del compromís adquirit.

Com a mínim, aquest objectiu comú ha servit per a acostar la gent i fer del campanar de Moià un monument mes viu que mai.

De nou, gràcies!

Tieta

Mª Inés Navarro Clarà

En record de Maria Clarà Berengueres (1910-1980)

El teu record és pessigolleig de cítrics
dins de la boca;
a les orelles,
trots de cavalls amb ferradures noves
porten aquell príncep que buscava l'amor
dins les taronges.

És la teva veu contant-me contes
i la d'aquella locutora
radiant la telenovel·la de les tres
quan les panxes feien bombolles
i, de tant en tant, ens envoltava
la pudor d'un pet
que mai va fer-nos nosa.

És el cant fidel de les agulles
teixint-me jerseis
perquè jo fos la més bufona;
l'escalfor de la llana damunt la pell quan
era hivern
i el consol d'un drap humit a sobre el front,
que per a una altra aspirina encara falta
una bona estona.

És el gust enganxós dels cupons
que esborrarem amb un tros de coca,
l'aturar del nyic-nyec del balancí del tiet
que ja fa el primer ronc
i el teu *pst pst*
perquè et vegi fer-me l'ullet.

És el teu xiuxiueig
al costat del safareig
llegint-me les cartes d'amor
del teu soldat mort,
el teu primer amor.

El nostre secret
fa olor d'aigua i sabó
i té la forma d'un cor
que regalima sospirs
a dintre d'un pit.

El teu record és l'absència de crits,
que fins la mort va abraçar-te dormint
dins el repòs del llit.
El cor va dir:
jo em quedo aquí.

El teu record
és
en present.
El meu present
l'honoro
essent feliç.

Versos diversos... Moià ha canviat

Baltasar Fonts

Moià ha canviat, sentim a dir. Recordo que d'infant, i sobretot de jovenet, sentia bategar la vila dintre meu: era com si tot el que passava al poble, jo ho sentís d'una manera clara, evident, controlada, pròxima. Era un món que portava la ficció de ser meu. Una il·lusió com una altra, perquè no era pas veritat: al poble sempre han passat moltes més coses que les que hom, individualment, pot percebre. Ara i abans. Potser és que avui ja no tinc prou força per a recordar el temps erm del passat, ni prou esperó per a pair l'acabament dels temps del present.

Notem el poble ha canviat. La població s'ha prodigat, moltes cares noves dissipen el poble dels «de sempre» i no tenim una altra sortida que mirar endavant i acollir el present amb un bon capteniment. Ja hi haurà temps d'escriure la història, que sempre mira endarrere. A més —sempre es diu— que «ens hem enriquit»: aneu a saber, segurament hi hauria molt a dir! Potser és que hem deixat de ser els «pobres» d'abans i no ens complau gaire ser els «rics» d'ara. Sempre gratem allà on ens pica.

Us presento un poema de Miquel Martí i Pol, que sempre posa molt d'interès a parlar del poble —Roda de Ter— (amb l'excusa d'un amor perdut) i que sembla que ens pot servir per a reflexionar un xic sobre tot el que ens ocupa. A veure què hi colliu!

Massa enyor

*Camines sota els ràfecs
per evitar la pluja
i la tarda és tan trista
perquè ella és lluny. No et costa
gens d'invocar en silenci
tendres records i arribes
irat a casa teva.
Massa enyor. T'ennuegues
amb l'escreix de paraules.*

*No et deturis. Camina
sota la pluja. Perd-te
pels carrers. No t'espanti
la solitud ni et giris,
poruc, a mirar enrere.
Perquè has trobat un fàcil
recer, ¿vols deturar-t'hi
per sempre més? No passis
dos cops pel mateix lloc.
El temps mai no perdona.*

PUBLICACIONS

Les exploradores de Mart, un llibre d'Anna Bach Valls

Marian Baqués

En els feliços anys d'escola vaig agafar gust per la literatura infantil. Si la canalla llegeix, el mestre ha de llegir. Havíem gaudit plegats amb autors com Josep Maria Folch i Torres, Sebastià Sorribas, Josep Vallverdú, Joaquim Carbó... i tants d'altres de la nostra rica literatura catalana. Sense oblidar els tres autors que per a mi —i per a d'altres— són els millors de la literatura infantil universal: Ronald Dahl, Gianni Rodari, Michael Ende. Tots ells ens educaren en l'art de la vida. Uns anys que enyoro.

Per sort, però, ens hem trobat amb *Les exploradores de Mart*, de la nostra Anna Bach Valls. Un llibre que ens ha despertat, un cop més, el goig de viure. Unes pàgines inspirades en la segona missió de científiques de l'Associació Hypatia Mars, dedicada a estimular la recerca marciana, a la seva divulgació i a la promoció de vocacions científiques entre les dones. L'equip de dones —l'Anna en formava part— van conviure la primera quinzena del febrer propassat a l'estació d'investigació marciana al desert d'Utah, als Estats Units d'Amèrica. Coincidia amb el Dia Internacional de les Dones i les Nenes per la Ciència, l'11 de febrer. El llibre reflecteix aquesta experiència.

Ho dic bé quan afirmo que l'Anna ha aconseguit una colla d'objectius. Per exemple: les protagonistes del llibre són

només dones, dones que lideren, són enginyeres, geòlogues, artistes, esportistes, especialistes en sostenibilitat; dones aptes, amb intel·ligència a les mans; dones valentes, empoderades que se les heuen amb reptes, els superen i van sumant experiència. Se'n surten, i amb èxit. El llibre que fa visible la dona en un món que, fins ara, ha estat propietat exclusiva dels homes. Dones que es fan visibles.

És un tractat de ciència. Hi aprenem elements que componen el nostre món: geologia, meteorologia, domini de l'espai i del temps...

Durant uns anys de la meua vida m'ha tocat de tractar amb il·lustradors de llibres infantils. Un bon amic meu fou cap de disseny d'una editorial per a llibres escolars. Aquest professional del tema em diu: «Els dibuixos són descriptius, amb bones proporcions, bon treball

del color.» Des del meu minse criteri professional em sembla que l'Anna il·lustra molt bé. Els dibuixos són d'una ratlla clara, senzilla, expressiva. Diu el que vol dir, ni més ni menys. I ho diu amb el seu estil.

Desitjo que l'Anna no pari d'escriure i d'il·lustrar. Té molt a dir-nos i a oferir-nos. Desitjo que continuï essent feliç amb missions com la viscuda a Hypatia.

Us convido a entrar a *annetplanet-comics*. Us enamorarà com ho ha fet a 36.000 seguidors.

Un llibre que recomano a xics i grans.

Llibres

Jaume Puig Ibáñez. *El parlar de Manresa*

Manresa: Zenobita, 2025. 132 pp.

Estudi sobre les característiques del parlar de la capital del Bages, amb amenes il·lustracions de Jaume Gubianes Escudé. Cita molt sovint el llibre *El parlar de l'Alta Segarra*, del filòleg moianès Carles Riera.

Eva Escalera Oliveda. *Bajo el cielo de Tímbal*

[Barcelona]: Letra Minúscula, 2025. 153 pp.

Segona novel·la, després de *Un àngel majestuós*, de la mare de Roger Rovira (que també col·labora en l'autoria del llibre), nascut prematurament fa catorze anys, fet que li va causar paràlisi cerebral. En aquest context, la narració transcorre «donde la discapacidad no existe».

Revistes

—**Catalunya Cristiana**, 26-10-2025, amb l'article titulat «Reformulacions doctrinals», signat per Josep Ruaix; 2-11-2025, amb l'article titulat «Els joves marquen el camí per a una Església viva», en què se cita una opinió de Francesc Fillat, de la parròquia de Moià; 16-11-2025, amb l'article titulat «Gestionar la pobresa», signat per J. Ruaix.

—**El Pou de la Gallina**, revista de Manresa, setembre 2025, amb l'article «Mestre Ruaix», signat per Joaquim Noguero.

—**Serra d'Or**, octubre 2025, amb la ressenya del llibre de Narcís Garolera *Qüestions de llengua. Contribució a l'estudi del català*, signada per Carles Riera.

Diaris

Regió7

7-10-2025

«Moià posa en marxa el comptador de la consulta del biogàs. L'ajuntament acaba de validar 902 de les 994 presentades, i en calien un mínim de 552».

20-10-2025

«Calders, referència del joc de taula. El festival va permetre que petits i grans pro-
vessin alguns jocs encara no publicats».

29-10-2025

«El Museu de Moià rep les rèpliques de diverses gerres ceràmiques».

6-11-2025

«Ordinadors del Moianès serviran per a formar alumnes de Senegal».

7-11-2025

«Les fortes pluges obliguen a tancar l'escola rural de Sant Quirze Safaja». «Posar "país no reconegut" és un tipus de racisme que cancel·la la nostra identitat», entrevista a Nadia Jabr, palestina refugiada de Síria i resident a Moià. «El buit de pediatria al Moianès es preveu cobrir el mes de gener. L'ICS reforça mentrestant el servei temporal amb dos dies més d'atenció, que s'afegeixen als dos de què ja es disposa des de l'1 d'octubre».

10-11-2025

«La soprano lírica Clara Renom i la Camerata Bacasis fan somiar Berga. La cantant moianesa i la formació de cambra van estrenar "El so dels somnis" al teatre

de Berga, en el marc del concert solidari Mossèn Ballarín, per recaptar fons per a Càritas Parroquial».

12-11-2025

«Monistrol de Calders prepara la consulta que decidirà el futur de Ca l'Espardenyer. El govern de Junts sotmetrà a votació si manté o enderroca l'edifici després que una sentència, ja ferma, hagi anul·lat la modificació urbanística per protegir-lo».

14-11-2025

«Moià enllesteix la reforma de Cal Comadran, i en prepara la inauguració. Els treballs, de més d'un any de durada, han transformat l'antiga fàbrica tèxtil en un equipament multifuncional destinat a la cultura i l'emprenedoria». «El temple dels cel·lacs al Moianès. Nutridolç ofereix una gran varietat de pans i pastissos per a intolerants».

MOV. DEMOGRÀFIC / NECROLÒGIQUES

Naixements

Mar Vilaró Ruiz, filla de Jordi i de Marta, dia 31 d'agost.

Mateu Viñas Sánchez, fill de Sergi i de Jana, dia 28 d'octubre.

Olivia Colman González, filla de Sergio David i de Marikena Soledad, dia 13 de novembre.

Defuncions

Francesc Crivillés Comerma, de vuitanta-quatre anys, dia 15 d'octubre.

José Solís Verdegay, de vuitanta-nou anys, dia 24 d'octubre.

Carme Franquesa Perarnau, de setanta-quatre anys, dia 31 d'octubre, a l'Estany.

Josep Dalmau i Girabal, de vuitanta-nou anys, dia 24 de novembre, a Barcelona.

Nota pregada

Família Dalmau Pladevall

Josep Dalmau i Girabal ha mort a Barcelona a l'edat de vuitanta-nou anys.

Donem el nostre més sincer agraïment a totes les persones que han estimat el Josep.

Carme Franquesa Perarnau

Família Franquesa Perarnau

La Carme Franquesa Perarnau ens va deixar el dia 31 d'octubre, a l'edat de setanta-quatre anys. Nascuda i veïna de l'Estany, de Ca la Tona, havia treballat a les botigues de casa i en el sector tèxtil.

Carme Franquesa

Era la més petita dels seus germans: Maria, Joan (†), António i Maria Teresa (†).

La Carme era soltera i se sentia feliç estant amb la gent, sobretot els nens i nenes de l'Estany i Moià, a qui regalava bombons i caramels sempre que en tenia ocasió. També participava en moltes activitats del poble: sardanes, caminades, misses i qualsevol acte on la «Menchu» pogués aportar la seva alegria i espontaneïtat.

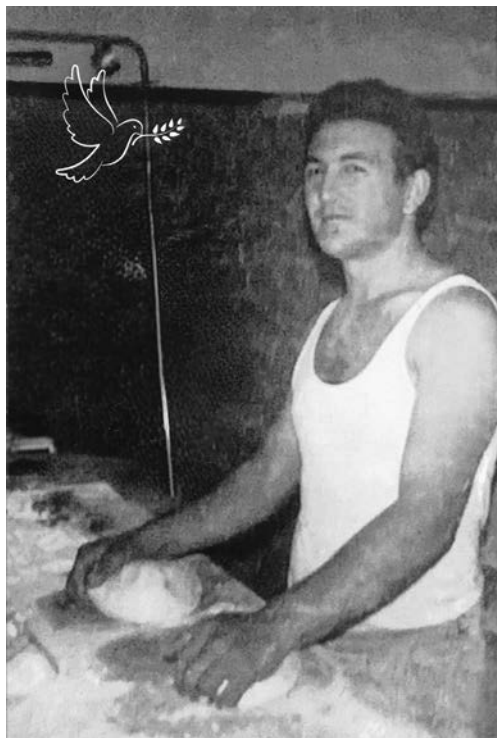
Els darrers mesos, durant la malaltia, va estar a la residència de l'Estany, on moltes persones que l'apreciaven la pogueren acompanyar i acomiadar. La família ho fa saber per a qui no n'estigués assabentat i agraeix sincerament totes les mostres de condol en el seu comiat del passat 1 de novembre.

El Francesc de Cal Bou: records personals *Josep Ruaix i Vinyet*

La mort d'en Francesc Crivillès i Comermena, esdevinguda el propassat dia 15 d'octubre, ha estat per a mi com si sentís una bala disparada molt a prop meu. En efecte, érem quasi coetanis (ell, vuitanta-quatre anys; jo, vuitanta-cinc), havíem estat veïns i companys, a més de convilatans.

Jo vaig néixer en una casa humil, al carrer de Sant Antoni (llavors núm. 7), al costat de la seva, més gran i benestant, amb uns esgrafiats a la façana que n'indicaven un origen distingit. El meu avi i padrí, Josep, procedent de l'Estany, la va llogar al seu avi Francisco, l'any 1910. La seva s'anomenava Cal Bou i era un forn important. La meva, cal Sastre de l'Estany i, com diu el seu nom, era una sastreria, transformada més tard en espadenyeria i posteriorment en sabateria.

Tots dos vam néixer acabada la guerra civil (jo el vaig precedir, l'any 1940; ell em va seguir, l'any 1941) i, com a veïns

El Francesc en el recordatori del seu funeral
i gairebé coetanis, amb les respectives famílies, ens fèiem molt, com he dit, jugà-

ven, anàvem d'una casa a l'altra, sovint per la part del darrere, que es comunicava simplement a través d'una barana metàl·lica. Els nostres pares —Ramon, el d'ell; Miquel, el meu— també col·laboraven en activitats vilatanes.

El Francesc, com a hereu de tres germans i una germana, va continuar l'ofici familiar. Va ser tota la vida un actiu forner, molt treballador, i en hores intempestives, és clar; per això no es veia gaire pel poble. La seva distracció més coneguda per mi consistia a anar a buscar bolets. Casat amb Conxita Melero, procedent de Navarra, van tenir una nombrosa fillada: tres nois i dues noies, que al seu torn els han proporcionat tres néts.

Per la meua banda, em vaig anar distanciant de Cal Bou per dues raons: l'any 1954, per una opció professional ben diferent i, més endavant (primer, en 1990), per canvis de domicili. Però sempre m'he sentit vinculat a Cal Bou en general i al Francesc en particular: el que es té en néixer no es perd en créixer. He anat seguint l'evolució d'una família moianesa tan coneguda, amb

la qual sempre es podia comptar pel que fa a la cooperació en favor de tradicions i obres benèfiques de la vila. Per això, repetixo, aquesta defunció m'ha colpit de prop.

Que el Senyor hagi premiat el Francesc de Cal Bou per la seva constant laboriositat i generositat. Rebin els seus familiars el meu sincer condol.

Naufra **Quirze Solà**

*Ai del dia que el nostre seny s'adoni
que ja no som tan ràpids ni tan forts
o que la màgia juvenil no es doni
perquè altra feixa espera els seus tresors!*

*Ai del dia que es tornin relatives
tantes coses i vegi, l'ull plorós,
aquelles primaveres sempre vives
que floriren en temps esplendorós!*

*Ai del dia que sols la nuvolada
ens vulgui per companys, en l'hora breu
que se'ns giri, impàvida, la fada
perquè ens estiri ja la mà de Déu!*

Jean Vaquer (1950-1975)

Maria Àngels Petit i Mendizàbal

Jean Vaquer

El dia 21 d'octubre ens deixava l'arqueòleg occità Jean Vaquer. Director emèrit de recerca al CNRS (Université de Toulouse - Jean Jaurès), formà part de l'equip llenguadocià dirigit per Jean Guilaine que, conjuntament amb un equip català, va dur a terme excavacions arqueològiques en tres jaciments del Moianès —la Cova del Toll i la Balma del Gai (Mojà), i la Balma de l'Esplugu (Sant Quirze Safaja)—, durant els anys 1976-1978. Les llargues estades en terres moianesenques feren que afermés lligams amb molts arqueòlegs catalans i s'interessés sempre més per la prehistòria de Catalunya. Publicà diversos articles sobre el Toll, el darrer l'any 2020, i participà en nombrosos congressos de casa nostra. Descansi en pau.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

OCTUBRE 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	20,8	12,1	16,5	4	1	5	SW	0,0	
De l'11 al 20	19,8	12,6	16,2	0	2	8	SW	9,0	
Del 21 al 31	17,0	8,8	12,9	6	4	1	NE	11,4	20,4

COMPARATIVA OCTUBRE 1925 - 2025

	Octubre 1925	Octubre 2025
Mitjana de les màximes	18,0	19,1
Mitjana de les mínimes	9,4	11,1
Temperatura mitjana	13,7	15,1
Màxima absoluta	28,0	22,8
Mínima absoluta	4,0	7,0
Pluja mensual	25,6	20,4
Pluja màxima en un dia	6,2	6,8
Dies de pluja	11	9

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoia), al Facebook (Meteo.Moia) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **8 de gener**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

CONSELL COMARCAL I CONSORCI DEL MOIANÈS

AQUESTES FESTES: CULTURA!

#CCMoianèsCulturalInquieta

10 actuacions culturals i artístiques, promogudes pel Consell Comarcal del Moianès, a tots els municipis de la comarca. Fomentem la cultura comarcal!

Desembre 2025

JIM TERSOL & THE DREAMERS

Concert Country Folk.

- 23 de novembre · 1 del migdia
- Casal de Granera (en el marc de la Festa de Sant Martí)

BOOPY'S LOVE

Viatge des del swing, bolero i country fins al més intrèpid rockabilly.

- 7 de desembre · 7 de la tarda
- Casal de Castellcir (en el marc de la fira de Nadal)

MR. ALRET

Amb Moi Jordana Cia. de Circ. Comediant, malabarista, manipulador d'objectes, equilibrista i acordionista de professió.

- 20 de desembre · 6 de la tarda
- Centre Cívic Parc de l'Aigua — Sant Quirze Safaja

TALLER DE PINTURA NEON ART

Taller de pintura col·lectiva per a joves, amb pintura fluorescent i pica-pica pels participants.

- 21 de desembre · dos torns amb inici a les 10:30h i 11:45h
- Casal de Calders

Inscripció prèvia: Ajuntament de Calders — places limitades

TALLER DE PINTURA AMB REALITAT VIRTUAL

Troba la màgia de les festes en un món de realitat virtual.

- 23 de desembre · 5 de la tarda
- Centre Cívic i Cultural de Monistrol de Calders

ORKESTRÒNIA

Instal·lació interactiva amb instruments musicals fets amb materials recuperats per crear atmosferes sonores.

- 26 de desembre · de 9 a 12 del matí
- Torrent Gros — Santa Maria d'Oló

Vine a entregar la carta a les Princeses d'Orient i experimenta!

TALLER: TALL DE FUSTA — CREATIVITAT EN FAMÍLIA

Instal·lació — taller de fusteria per a tota la família.

- 27 de desembre · de 5 a 8 de la tarda
- Plaça Major de Moià

Vine a donar la teva carta al Carter dels Reis i gaudeix d'aquest taller en família!

Gener 2026

LES AVENTURES D'ALÍCIA

Teatre i dansa amb la Cia. NS Dansa, inspirat en el conte de Lewis Carrol, on Àlicia, una nena plena de somnis, aprèn a caminar cap a l'edat adulta.

- 2 de gener · 6 de la tarda
- Cine de L'Estany

MIOPS

Grup musical de versions, des de clàssics dels 80 fins als èxits més actuals.

- 3 de gener · 11 de la nit
- Local social Ramon Cabanas — Collsuspina

EL PETIT PRÍncep

Teatre i dansa amb la Cia. NS Dansa, que recrea aquesta obra d'Antoine de Saint-Exupéry i ens ensenya el gran valor de l'amistat.

- 21 de gener · 6 de la tarda
- Centre Espai Escènic de Castellterçol

Més informació:

www.ccmoianes.cat · ccmn.cultura@ccmoianes.cat

Organitza:

Amb el suport:

